

de Rechtspraak

Leidraad
deskundigen in
civiele zaken

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4	10	Inschakeling van derden in het onderzoek	24
2	Juridisch kader	5	10.1	Algemeen	24
3	Communicatie met rechter en griffier	5	10.2	Onderzoek in teamverband uitvoeren	25
4	Communicatie met de procespartijen	6	10.3	Ondersteuning bij het onderzoek	25
4.1	Invloed van het beginsel van hoor en wederhoor	6	10.4	Gebruikelijk aanvullend medisch onderzoek	26
4.2	Invloed van rechtsbijstand	6	10.5	Verwerking in het rapport	26
5	Hoor en wederhoor	8	10.6	Verwerking in de kosten	27
5.1	Inleiding	8	11	Gevolgen van rechten en plichten van partijen bij het deskundigenonderzoek	27
5.2	Niet met één partij tegelijk communiceren	8	11.1	Algemeen	27
5.3	Opmerkingen en verzoeken van partijen	9	11.2	Bijeenkomst met partijen	28
5.3.1	Algemeen	9	11.3	Bijeenkomst met één partij en privacy	30
5.3.2	Werkwijze	9	11.4	Onderzoek ter plaatse en eigen onderzoek	30
5.3.3	Wat doet u met de opmerkingen en verzoeken?	11	11.5	Inzage- en blokkeringsrecht in het medisch onderzoek	31
5.3.4	Verzoek om uitstel voor opmerkingen en verzoeken	12	11.5.1	Moet u het inzage- en blokkeringsrecht in acht nemen?	31
5.3.5	Opmerkingen en verzoeken te laat	13	11.5.2	Strekking van het inzage- en blokkeringsrecht	32
5.4	Correctieverzoeken van een partij	14	11.5.3	Werkwijze	33
5.4.1	Betekenis	14	12	Samen met andere deskundigen benoemd	34
5.4.2	Werkwijze buiten het medisch onderzoek	14	13	Rapport	35
5.4.3	Werkwijze in het medisch onderzoek	15	13.1	Opstellen en inleveren	35
6	Onpartijdig en naar beste weten	16	13.2	Verhinderings/vertraging	36
6.1	Inleiding	16	14	Betaling	36
6.2	Onpartijdig	16	14.1	Algemeen	36
6.3	Naar beste weten	18	14.2	Werkwijze voorschot	37
7	Processtukken en andere stukken	18	14.3	Werkwijze eindnota	39
8	Aanvaarding van de benoeming	20	15	Kopie van de uitspraak na deskundigenbericht	41
8.1	Aanvaarding	20	16	Bewaartermijn voor stukken	41
8.2	Aanvaarding onder de voorwaarde van aansprakelijkheidsbeperking	20		Verklaring van gebruikte woorden en afkortingen	42
9	Onderzoek doen: zelfstandig of onder leiding van de rechter	23		Trefwoordenregister	46

1 Inleiding

1. Bij rechterlijke uitspraak bent u tot deskundige benoemd. Dat is gebeurd na overleg met de partijen in de procedure. Van de uitspraak ontvangt u een kopie. De vragen die u worden gesteld vindt u meestal in het laatste gedeelte van de uitspraak, waarin de beslissingen zijn vermeld. Het is raadzaam zo spoedig mogelijk, maar in ieder geval vóór aanvang van het onderzoek, te bezien of de vragen zijn gelegen binnen de grenzen van uw kennis en ervaring op uw vakgebied en of de vragen u voldoende duidelijk zijn. Mocht hiermee onverhoopt iets mis zijn, begint u dan niet met het onderzoek en benadert u s.v.p. per ommegaande de Contactpersoon (zie par. 3).
2. Deze Leidraad heeft tot doel u informatie te verschaffen die relevant is voor uw onderzoek en rapport. Met de Leidraad verschaft de Rechtspraak u onder andere inzicht in punten die naar geldend recht van belang zijn in verband met de totstandkoming van een deskundigenbericht. De wettelijke basis daarvoor biedt het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv). Eventuele normen op uw vakgebied die van belang zijn als u een deskundigenonderzoek verricht en een rapport uitbrengt, komen in de Leidraad niet aan de orde. Het is aan u de informatie van de Leidraad te gebruiken in samenhang met eventuele normen van uw beroepsgroep.
3. Het is raadzaam van de Leidraad kennis te nemen voordat u met uw werkzaamheden begint, ook als u al eerder als deskundige in een civiele procedure bent opgetreden. De Leidraad is echter ook bedoeld als uw eerste informatievoorziening voor het geval er vragen rijzen tijdens uw werkzaamheden. In het model deskundigenbericht wordt in voetnoten voor nadere informatie verwezen naar onderdelen van deze Leidraad (zie over het model ook nr. 119).
4. De tekst van wettelijke bepalingen die in de Leidraad worden aangehaald, vindt u zonodig op www.overheid.nl.

2 Juridisch kader

5. In de wet wordt uw rapport een deskundigenbericht genoemd. Een deskundigenbericht kan nodig zijn omdat de rechter kennis mist die relevant is voor de beslissing van het geschil of omdat een partij bewijs mag leveren. Het is ook mogelijk dat de rechter een deskundigenonderzoek heeft gelast omdat een partij een rapport van een deskundige nodig heeft om haar (eventuele) proceskansen in te kunnen schatten. Het rapport heet in de wet dan een voorlopig deskundigenbericht. Het woord 'voorlopig' betekent niet dat de inhoud van uw rapport een voorlopig karakter zou hebben (zie voor meer informatie de Verklaring van gebruikte woorden en afkortingen onder 'voorlopig deskundigenbericht').
6. De beantwoording van de vragen behoort gemotiveerd te zijn. Het deskundigenbericht is anders niet goed bruikbaar in het vervolg van de zaak of het is voor de rechter en partijen niet goed controleerbaar. U kunt dus in beginsel niet volstaan met een eenvoudig ja of nee zonder toelichting. Als een ander antwoord dan ja of nee in een bepaald geval ondoenlijk is, wordt u verzocht dat laatste erbij te vermelden. Bedenkt u daarbij dat u nu juist bent ingeschakeld als deskundige en dat partijen en de rechter vooral aan de hand van uw motivering zullen moeten nagaan wat de betekenis is van uw deskundigenbericht voor het vervolg van de zaak.

3 Communicatie met rechter en griffier

7. Tijdens het deskundigenonderzoek kunnen vragen rijzen waarbij u de griffier nodig heeft of de rechter die u heeft benoemd. Hiervoor beschikt het gerecht over een Contactpersoon. De griffier van het gerecht dat u heeft benoemd, laat u weten wie uw Contactpersoon is. Die kunt u zonodig benaderen.
8. Wilt u in correspondentie steeds de namen van partijen vermelden en het nummer van de zaak?

4 Communicatie met de procespartijen

4.1 Invloed van het beginsel van hoor en wederhoor

9. Voor al uw communicatie met de procespartijen geldt: als hoofdregel staat het u niet vrij slechts met één van hen te communiceren zonder dat de andere partij daarvan tevoren op de hoogte is. In het medisch onderzoek gelden op dit punt uitzonderingen (zie hierna: medische stukken (nr. 62), correctieverzoeken (par. 5.4), bijeenkomsten met één persoon (par. 11.3) en het inzage- en blokkeringsrecht (par. 11.5)).

10. In deze Leidraad wordt diverse keren vermeld dat u in verband met het beginsel van hoor en wederhoor geen acht mag slaan op berichten of stukken die een partij u toezendt en waarin niet is vermeld dat deze een kopie heeft gezonden aan de wederpartij. U kunt er dan mee volstaan die partij gelegenheid te bieden voor herstel, omdat op haar de verplichting tot doorzending aan de wederpartij rust. Het staat u vrij uit doelmatigheid zelf een kopie van het bericht of stuk van die partij aan de wederpartij te zenden, maar u bent daartoe niet verplicht.

4.2 Invloed van rechtsbijstand

11. Indien een procespartij zich laat bijstaan door een advocaat of gemachtigde geldt als hoofdregel dat u buiten de advocaat of gemachtigde om geen contact heeft met een procespartij. Correspondentie en procedureel overleg voert u met die advocaat of gemachtigde. Inhoudelijk overleg voert u niet met een procespartij als de advocaten of gemachtigden van partijen daarvan niet op de hoogte zijn. In de volgende hoofdstukken keert telkens op deelonderwerpen van het deskundigenonderzoek terug hoe u overleg met partijen en hun advocaten of gemachtigden wél gestalte kunt geven. De invloed van rechtsbijstand op uw communicatie met partijen wordt hierna onder 13 tot en met 16 verder toegelicht.

12. Zie voor bijzonderheden met betrekking tot de invloed van rechtsbijstand in het medisch onderzoek: medische stukken (nr. 62), correctieverzoeken (par. 5.4), bijeenkomsten met één persoon (par. 11.3) en het inzage- en blokkeringsrecht (par. 11.5).

13. Bent u door de kantonrechter benoemd en is op de eerste bladzijde van de uitspraak bij de aanduiding van een procespartij geen gemachtigde vermeld, dan mag u er als hoofdregel vanuit gaan dat u

met die procespartij rechtstreeks mag communiceren zonder tussenkomst van derden.

In een procedure bij de kantonrechter is een procespartij niet verplicht zich door een advocaat of gemachtigde te laten bijstaan. U ziet onder andere op de eerste bladzijde van de uitspraak door welke rechter u bent benoemd. Gaat het om een kantonrechter, dan staat daar 'kantonrechter' of 'sector kanton'.

14. Bent u door een andere rechter benoemd (rechtbank sector civiel, rechtbank in een familierechtelijke zaak, gerechtshof sector civiel, gerechtshof in een familierechtelijke zaak, pachtkamer in hoger beroep) dan communiceert u als hoofdregel uitsluitend met de advocaten van partijen. Het is dan niet toegestaan rechtstreeks met een partij te communiceren zonder dat de advocaten van partijen daarvan op de hoogte zijn. U ziet onder andere op de eerste bladzijde van de uitspraak of u door één van deze rechters bent benoemd.

15. Op beide hoofdregels, vermeld onder 13 en 14, bestaat een uitzondering. Het komt namelijk een enkele keer voor dat een deskundige wordt benoemd terwijl één van beide partijen niet is verschenen in de procedure, of dat een procespartij aanvankelijk wel is verschenen, maar in een later stadium niet meer. Bij de namen van partijen op de eerste bladzijde van de uitspraak ziet u dan staan 'niet verschenen', 'zonder procureur', 'niet (langer) vertegenwoordigd door een procureur', 'zonder gemachtigde', 'niet (langer) vertegenwoordigd door een gemachtigde', of iets dergelijks. Heeft het gerecht in zo'n geval niet aan u laten weten hoe u met de desbetreffende partij communiceert, benadert u dan vóór aanvang van het onderzoek de Contactpersoon om te bespreken of, en zo ja, hoe u met die partij contact zult hebben.

16. Er wordt van uitgegaan dat u voor aanvang van het onderzoek met behulp van voormelde toelichting nagaat met wie u behoort te communiceren. U kunt daarin tegemoet worden gekomen door het gerecht. Is het model deskundigenbericht aan u toegezonden, dan heeft het gerecht daarin namelijk vermeld met wie u de communicatie dient te onderhouden. Verder kunt u in de kopie van de uitspraak waarin u bent benoemd, bij de namen van partijen op de eerste bladzijde zien of een procespartij een advocaat of gemachtigde heeft. Met eventuele vragen kunt u zich tot de Contactpersoon wenden.

5 Hoor en wederhoor

5.1 Inleiding

17. Het deskundigenbericht wordt gelast op grond van een wettelijke bepaling. Het moet voldoen aan de rechtsregels die gelden voor bewijsmiddelen in een gerechtelijke procedure. De belangrijkste regel waarmee u te maken heeft, is het beginsel van hoor en wederhoor. De betekenis van het beginsel van hoor en wederhoor voor u als deskundige wordt toegelicht in par. 5.2. Op een belangrijk onderdeel van hoor en wederhoor in het deskundigenonderzoek wordt in par. 5.3 ingegaan, te weten de wettelijke verplichting van de deskundige om partijen gelegenheid te geven tot het maken van opmerkingen en het doen van verzoeken. Het recht om correctie van feitelijke onjuistheden in het rapport te verzoeken komt in par. 5.4 aan de orde.

18. Als het beginsel van hoor en wederhoor tijdens het deskundigenonderzoek wordt nageleefd, hebben partijen een gelijkwaardige informatiepositie in verhouding tot elkaar en tot u als deskundige. Komt hoor en wederhoor tijdens het deskundigenonderzoek in het nauw, dan kan interventie van de rechter nodig zijn. In het uiterste geval is het deskundigenrapport zelfs niet bruikbaar voor de rechter of partijen. Om u zoveel mogelijk in staat te stellen het beginsel van hoor en wederhoor in acht te nemen, wordt in deze Leidraad waar nodig telkens afzonderlijk ingegaan op aspecten die met het beginsel van hoor en wederhoor samenhangen.

5.2 Niet met één partij tegelijk communiceren

19. Partijen hebben recht op een 'fair trial'. Daarvoor is onder andere nodig dat zij in de procedure gelijkwaardig gelegenheid hebben om de rechter van het eigen standpunt te overtuigen en op het standpunt van de wederpartij te reageren. Partijen hebben er aanspraak op dat zij op de hoogte kunnen zijn van elkaars handelingen in de procedure. Daarom mag de rechter niet met één van partijen communiceren buiten de wederpartij om. Dit geldt voor u als deskundige in relatie tot partijen evenzeer. Het beginsel van hoor en wederhoor betekent voor u dat u beide partijen gelijkwaardig moet behandelen in hun mogelijkheden om met u te communiceren. Het is essentieel dat u in het oog houdt dat u niet met een partij spreekt of correspondeert zonder dat u

de wederpartij de gelegenheid biedt bij het gesprek te zijn of zonder de wederpartij een kopie van uw brief, fax of e-mail te zenden.

20. Zie voor bijzonderheden in samenhang met hoor en wederhoor in het medisch onderzoek ook: medische stukken (nr. 62), correctieverzoeken (par. 5.4), bijeenkomsten met één persoon (par. 11.3) en het inzage- en blokkeringsrecht (par. 11.5).

5.3 Opmerkingen en verzoeken van partijen

5.3.1 Algemeen

21. Partijen hebben er volgens de wet recht op bij uw onderzoek opmerkingen en verzoeken aan u te doen toekomen. U behoort in het deskundigenbericht te vermelden dat u aan partijen hiertoe gelegenheid heeft gegeven. Als van de gelegenheid gebruik is gemaakt, behoort u de inhoud van de opmerkingen en verzoeken in het deskundigenbericht te vermelden. Deze wettelijke eisen hangen samen met het beginsel van hoor en wederhoor. Worden deze eisen niet nageleefd, dan kan dat negatieve gevolgen hebben voor de bruikbaarheid van het deskundigenbericht in het vervolg van de zaak. Niet naleving van deze eisen kan er ook toe leiden dat de rechter na ontvangst van het rapport bij u terugkomt met het verzoek partijen alsnog gelegenheid te geven tot het maken van opmerkingen en het doen van verzoeken en naar aanleiding daarvan aanvullend te rapporteren.

5.3.2 Werkwijze

22. In de uitspraak is bepaald dat u het onderzoek verricht onder leiding van de rechter of zelfstandig (zie par. 9). Deze keuze is van invloed op de wijze waarop u aan partijen gelegenheid geeft tot het maken van opmerkingen en het doen van verzoeken.

23. Als de rechter in de uitspraak heeft bepaald dat u het onderzoek onder leiding van de rechter, een rechter-commissaris of een raadsheer-commissaris verricht, dient u in alle gevallen in de uitspraak na te gaan of daarin ook is vermeld hoe u invulling dient te geven aan het recht op opmerkingen en verzoeken. Zo ja, dan volgt u de voorgeschreven werkwijze. Zo nee, dan stemt u via de Contactpersoon de te volgen werkwijze voorafgaand aan het onderzoek met de rechter af. Ook bij twijfel of onduidelijkheid wendt u zich tot de Contactpersoon.

24. Als de rechter in de uitspraak heeft bepaald dat u het onderzoek zelfstandig verricht, let u op het volgende.

25. U wordt verzocht als volgt te werk te gaan bij het bieden van gelegenheid tot het maken van opmerkingen en het doen van verzoeken. U doet onderzoek en schrijft het rapport. Het rapport bevat uw volledige onderzoeksbevindingen, dus niet alleen het verslag van het onderzoek, maar ook uw antwoorden op de vragen van de rechter. U zendt het rapport toe aan partijen en schrijft in een begeleidende brief dat zij gelegenheid hebben opmerkingen en verzoeken aan u te doen toekomen binnen een door u genoemde termijn. Dit rapport wordt in deze Leidraad ook wel concept-rapport genoemd. Het 'concept'-aspect houdt slechts in dat uw rapport pas definitief is nadat u aan partijen gelegenheid heeft gegeven voor het maken van opmerkingen en het doen van verzoeken en u deze heeft verwerkt. U hecht de vervolgens ontvangen opmerkingen en verzoeken in kopie als bijlage aan het deskundigenbericht. U heeft de keuze uit twee methoden voor de wijze waarop u reageert op de opmerkingen en verzoeken: u hecht aan het rapport een bijlage waarin u reageert op de opmerkingen en verzoeken, of u verwerkt uw reactie op de opmerkingen en verzoeken in uw rapport. Het rapport met bijlage(n) vormt het definitieve rapport, dat u toezendt aan het gerecht (zie verder: Rapport (par. 13) en Betaling (par. 14).

26. Het feit dat u het volledige rapport, dus inclusief de antwoorden op de vragen, doet toekomen aan partijen en zij vervolgens opmerkingen en verzoeken aan u mogen zenden, betekent niet dat partijen gelegenheid krijgen om u te overtuigen van de juistheid van hun standpunt. Niet u, maar de rechter zal door partijen na ontvangst van uw deskundigenbericht overtuigd moeten worden. Hoe u omgaat met de opmerkingen en verzoeken leest u in par. 5.3.3.

N.B. 1: Het is af te raden uitsluitend mondeling te laten weten dat er gelegenheid is voor het maken van opmerkingen en het doen van verzoeken.

N.B. 2: Als u in het medisch onderzoek het inzage- en blokkeringsrecht in acht moet nemen, volgt u de in par. 11.5 voor het inzage- en blokkeringsrecht uiteengezette werkwijze, voordat u gelegenheid geeft tot het maken van opmerkingen en doen van verzoeken naar aanleiding van uw concept-rapport.

27. In sommige zaken kunt u geen onderzoek doen zonder beide partijen tussentijds te raadplegen en met hen of andere personen te spreken. Dit doet zich bijvoorbeeld nogal eens voor bij accountantsonderzoek of in beroepsaansprakelijkheidszaken, waarin u

vaak het verhaal van beide partijen zult willen horen voordat u uw bevindingen noteert. Ook is het in veel gevallen raadzaam en efficiënt partijen al in het beginstadium van het onderzoek gelegenheid te geven met u van gedachten te wisselen over de wijze waarop u het onderzoek denkt in te richten. Als u ook inlichtingen nodig heeft en het praktisch is die tegelijk bij partijen in te winnen, kunt u een en ander eventueel combineren. Als u partijen benadert, zullen zij veelal tegelijk uit zichzelf opmerkingen maken en verzoeken doen. Ook dan geeft u partijen, nadat u het onderzoek heeft voltooid en het rapport wat u betreft af is, toch nog gelegenheid tot het maken van opmerkingen en het doen van verzoeken naar aanleiding van uw rapport. Bij twijfel over de te volgen weg raadpleegt u par. 9 en zonedig de Contactpersoon.

5.3.3 *Wat doet u met de opmerkingen en verzoeken?*

28. Wat u doet met de opmerkingen en verzoeken van partijen hangt onder andere af van de inhoud van de opmerkingen en verzoeken. U behoort te reageren op opmerkingen en verzoeken die vallen binnen het kader van de door de rechter gestelde vragen. Dat kan door daarop inhoudelijk te reageren, maar soms kunt u misschien volstaan met verwijzing naar een passage in het rapport waarmee volgens u op de opmerking of het verzoek al adequaat is ingegaan. Dat vereist wel nauwkeurige aanduiding van die passage.

29. Wanneer vallen opmerkingen en verzoeken binnen het kader van de door de rechter gestelde vragen? Daar is in het algemeen geen antwoord op te geven. Een richtsnoer is bijvoorbeeld of inhoudelijke beantwoording van een opmerking/verzoek binnen de reikwijdte van de vraagstelling van de rechter valt. Snijdt de opmerking of het verzoek bijvoorbeeld een geheel ander onderwerp aan dan de onderwerpen die door de vraagstelling van de rechter worden bestreken, dan kan dat een aanwijzing zijn dat de opmerking of het verzoek buiten die reikwijdte valt. De rechter heeft de vragen in de uitspraak geformuleerd na overleg met partijen. Een weergave van het overleg is soms te vinden in de uitspraak en kan blijken uit de daaraan voorafgaande processtukken of een proces-verbaal van een mondelinge behandeling. Aan de hand hiervan kunt u meestal nagaan of opmerkingen en verzoeken al dan niet de vraagstelling van de rechter te buiten gaan. Een voorbeeld hiervan biedt de overweging van de rechter dat hij een bepaalde vraag van een partij niet overneemt en de partij aan u dezelfde vraag voorlegt in de vorm van een opmerking of verzoek.

30. Twijfelt u of u op bepaalde opmerkingen en verzoeken van een partij moet reageren, dan kunt u de Contactpersoon benaderen. De rechter kan zonodig bepalen op welke opmerkingen en verzoeken u wel en niet behoort te reageren.

31. Maakt een partij bezwaar tegen opmerkingen en verzoeken van de wederpartij, dan zult u de Contactpersoon eveneens moeten inschakelen. De rechter zal dan op het bezwaar moeten beslissen. De beslissing van de rechter kan inhouden dat het bezwaar ongegrond is, waarna u alsnog op de opmerkingen en verzoeken van partijen kunt reageren. De beslissing kan ook inhouden dat u op sommige opmerkingen en verzoeken niet hoeft of behoort te reageren. Een andere mogelijkheid is dat de rechter beslist dat het aan u is om te beoordelen of u op een opmerking of verzoek reageert. Dit doet zich vooral voor indien uw deskundigheid nodig is om te beoordelen of een opmerking/verzoek binnen de reikwijdte van de vraagstelling van de rechter valt.

32. Op opmerkingen en verzoeken die niet binnen de door de rechter gestelde vragen zijn te brengen, hoeft u niet te reageren. In het deskundigenbericht of in de bijlage, dient u te vermelden op welke opmerkingen en verzoeken u niet reageert en waarom (in dit voorbeeld: omdat de opmerkingen en verzoeken het kader van de door de rechter gestelde vragen te buiten gaan).

33. Naarmate u partijen meer inspraak heeft gegeven aan het begin van of tijdens het onderzoek in de inrichting van het onderzoek (zie nr. 27), zult u aan verzoeken die u ontvangt na uw concept-deskundigenbericht en die ook eerder hadden kunnen worden gedaan, minder snel gehoor hoeven te geven.

34. Op grond van het procesrecht hoeft u partijen in beginsel geen gelegenheid te geven te reageren op elkaars opmerkingen en verzoeken en evenmin om te reageren op de wijze waarop u de opmerkingen en verzoeken naar aanleiding van uw concept-rapport verwerkt, voordat u het rapport aan het gerecht zendt. Voor een en ander hebben partijen namelijk gelegenheid in het vervolg van de procedure bij de rechter. Het is denkbaar dat de normen van uw beroepsgroep u in een zaak wel aanleiding geven tot deze uitbreidingen.

5.3.4 Verzoek om uitstel voor opmerkingen en verzoeken

35. Een redelijk verzoek om uitstel van de door u gegeven termijn voor het maken van opmerkingen en doen van verzoeken zult u niet zonder

meer kunnen passeren. U mag verlangen dat het verzoek om uitstel is gemotiveerd. Goede redenen kunnen bijvoorbeeld zijn dat nog tijd nodig is voor overleg tussen advocaat en cliënt of tussen advocaat/cliënt en de eigen deskundige door wie de cliënt zich laat bijstaan, dat stukken moeten worden vertaald, dat een partij in afwachting is van bepaalde nadere stukken en zonder die stukken niet adequaat kan reageren, etc. U betreft ook de duur van het verlangde uitstel en de reactie van de wederpartij in uw beslissing of u zich in het uitstelverzoek kunt vinden. Verder is relevant of het uitstel betekent dat u de termijn overschrijdt waarbinnen het deskundigenbericht moet worden ingeleverd, aangezien u dan niet zonder overleg met de Contactpersoon in het verzoek kunt bewilligen. Als in het verzoek niet is vermeld dat het in kopie naar de wederpartij is gezonden, mag u er geen acht op slaan. Wel biedt u normaal gesproken gelegenheid dit verzuim te herstellen. U noteert, als herstel niet plaatsvindt, in het deskundigenbericht dat u geen acht slaat op het uitstelverzoek en vermeldt de reden. Een en ander is een uitvloeisel van het beginsel van hoor en wederhoor. Bij twijfel of problemen kunt u zich wenden tot de Contactpersoon.

36. Als u verlenging van de termijn toestaat, laat u dit schriftelijk weten aan beide partijen. In de brief vermeldt u wanneer de opmerkingen en verzoeken u uiterlijk moeten hebben bereikt.

5.3.5 Opmerkingen en verzoeken te laat

37. U hoeft opmerkingen en verzoeken in beginsel niet meer in het rapport te betrekken als deze u zonder uitstelverzoek en zonder opgave van reden bereiken na het verstrijken van de door u gestelde termijn. U vermeldt dan wel in het rapport – indien u het nog niet aan de rechter had gezonden – op welke opmerkingen en verzoeken u niet reageert. U vermeldt ook dat u dat achterwege laat omdat ze u hebben bereikt nadat de termijn voor ontvangst van opmerkingen en verzoeken was verstreken. Als u het definitieve rapport nog niet heeft ingeleverd en uw inhoudelijke reactie op de te laat ontvangen opmerkingen en verzoeken niet te tijdrovend is, kunt u overwegen toch inhoudelijk op de te laat ontvangen opmerkingen en verzoeken te reageren. Dat is in ieder geval raadzaam als u kunt voorzien dat de rechter na ontvangst van het deskundigenbericht uw inhoudelijke reactie nodig heeft om beslissingen in het vervolg van de zaak te kunnen nemen. Het kan raadzaam zijn hierover overleg te plegen met de Contactpersoon.

Als opmerkingen en verzoeken u bereiken nadat de door u gestelde termijn is verstreken en u het rapport al heeft ingeleverd bij het gerecht, kunt u schriftelijk aan de afzender melden dat u geen acht meer kunt slaan op de opmerkingen en verzoeken, omdat het rapport reeds is verzonden aan de rechter. Desgewenst kunt u natuurlijk overleg plegen met de Contactpersoon. In de meeste gevallen waarin opmerkingen en verzoeken niet meer in het rapport worden betrokken, zal de desbetreffende partij zich over de kwestie tot de rechter wenden. De rechter zal de partijen en u zonodig horen en beslissen wat er moet gebeuren.

5.4 Correctieverzoeken van een partij

5.4.1 Betekenis

38. Het is mogelijk dat de normen van uw beroepsgroep de inachtneming van een 'correctierecht' voorschrijven. Een absoluut 'recht' op correcties bestaat niet. Wel hebben degenen op wie het rapport betrekking heeft, het recht u te vragen onjuistheden van feitelijke aard te corrigeren in de gegevens die u gebruikt in het deskundigenbericht. Het gaat dan bijvoorbeeld om een verkeerd genoteerde geboortedatum of een verkeerd gespelde naam. Het recht correcties te verzoeken houdt niet in dat wijzigingen kunnen plaatsvinden op de grond dat een partij het niet eens is met enig deel van uw concept-rapport of een passage niet relevant acht.

5.4.2 Werkwijze buiten het medisch onderzoek

39. Als u partijen op grond van de normen van uw beroepsgroep gelegenheid moet geven tot correctieverzoeken, doet u dat tegelijk met de mededeling aan partijen dat zij opmerkingen kunnen maken en verzoeken kunnen doen. In verband met het beginsel van hoor en wederhoor valt een correctieverzoek van een partij aan u namelijk onder de informatie die zij in verband met het beginsel van hoor en wederhoor tegelijk aan haar wederpartij moet verschaffen. Door correctieverzoeken te betrekken in de ronde van opmerkingen en verzoeken, kunt u voldoen aan de eis dat verzoeken aan u tot het plegen van correcties kenbaar zijn voor beide partijen voordat u ze afhandelt.

40. De partij die correctie verzoekt, behoort een kopie van het verzoek aan de wederpartij te zenden. Is dit niet in het verzoek vermeld, dan behoort u reeds daarom het correctieverzoek niet te honoreren.

Wel biedt u normaal gesproken gelegenheid dit verzuim te herstellen. U handelt een correctieverzoek van een partij dus niet af als de wederpartij geen kennis heeft kunnen nemen van de inhoud ervan. Deze eisen vloeien voort uit het beginsel van hoor en wederhoor en het recht van partijen op een gelijkwaardige informatiepositie in het geschil.

5.4.3 Werkwijze in het medisch onderzoek

41. In het medisch onderzoek gelden dezelfde uitgangspunten zoals vermeld onder nr. 39 en 40. Op de werkwijze is daarnaast van invloed of u op grond van de normen van uw beroepsgroep het inzage- en blokkeringsrecht in acht moet nemen. Is dit het geval, dan is wederom uitgangspunt dat de uitoefening van het correctieverzoek thuishoort in de fase van opmerkingen en verzoeken. Het kan zijn dat een betrokkene u al in het inzagestadium, dus voorafgaand aan het stadium waarin u gelegenheid geeft voor opmerkingen en verzoeken, vraagt feitelijke onjuistheden te corrigeren. Het is menselijkerwijs voorstelbaar dat een partij bij kennisneming van een rapport eventuele vergissingen direct wil signaleren. Van u wordt dan ook niet verlangd dat u de inzage-nemende partij actief tracht te weerhouden van het doen van correctieverzoeken in dit stadium. U behoort wel aan deze partij mee te delen dat u op een gedaan correctieverzoek pas acht kunt slaan nadat de partij aan u kenbaar heeft gemaakt het rapport niet te blokkeren en nadat zij u heeft laten weten een kopie van het correctieverzoek aan de wederpartij te hebben gezonden.

42. U behoort dus ook in het medisch onderzoek een correctieverzoek pas af te handelen in de fase waarin beide partijen opmerkingen kunnen maken en verzoeken kunnen doen. Pas dan zijn beide partijen bekend met het correctieverzoek en de inhoud van uw concept-rapport. Het recht correcties te verzoeken houdt ook in het medisch onderzoek niet in dat wijzigingen kunnen worden verzocht op de grond dat een partij het niet eens is met enig deel van uw concept-rapport of een passage niet relevant acht. Op dergelijke verzoeken kunt u uitsluitend reageren in de fase nadat beide partijen opmerkingen hebben kunnen maken en verzoeken hebben kunnen doen en partijen in hun schriftelijke reacties hebben vermeld dat zij een kopie aan de wederpartij hebben gezonden.

43. Op deze regels bestaat één uitzondering. Betreft het – in het inzagestadium – een verzoek tot correctie van een kennelijke verschrijving in een feit dat van geen betekenis is voor uw bevindingen,

zoals de spelling van een naam of een abusievelijk verkeerd genoteerde datum, dan staat het u vrij al in dit eerdere stadium het concept-rapport in zoverre te corrigeren. Het is immers onpraktisch en dient geen redelijk doel dat u dergelijke feiten niet zou mogen corrigeren voordat u het concept-rapport aan de wederpartij zendt en partijen gelegenheid geeft voor opmerkingen en verzoeken. Dit is echter slechts mogelijk onder de strikte voorwaarde dat de wederpartij kan waarnemen wat er is gewijzigd, doordat in het correctieverzoek is vermeld dat daarvan een kopie naar de wederpartij is gezonden en de wederpartij het concept-rapport van u ontvangt nadat u bekend is geworden dat de betrokkene het rapport niet blokkeert. Twijfelt u of correctie van een kennelijke onjuistheid in dit stadium van het onderzoek bij de wederpartij toch onverhoopt de indruk kan wekken dat sprake is van beïnvloeding van uw bevindingen, dan is het raadzaam correctieverzoeken pas in behandeling te nemen nadat beide partijen gelegenheid hebben gekregen voor opmerkingen en verzoeken. U kunt dat dan vermelden in de brief aan partijen waarin u deze gelegenheid biedt.

6 Onpartijdig en naar beste weten

6.1 Inleiding

44. Nadat u de benoeming als deskundige heeft aanvaard, bent u volgens de wet verplicht de opdracht onpartijdig en naar beste weten te volbrengen. Naleving van deze eisen is van grote betekenis. In veel gevallen hangt van de uitkomst van het deskundigenonderzoek af welke partij van de rechter gelijk krijgt. De rechter kan bovendien niet met behulp van het deskundigenbericht beslissen, als naar zijn oordeel aan de eisen van uw onpartijdigheid en deskundigheid niet is voldaan. Wat wordt op dit punt van u verlangd?

6.2 Onpartijdig

45. In verband met de eis van onpartijdigheid behoort voorafgaand aan uw benoeming al ter sprake te zijn gekomen of u partijen zakelijk, professioneel of privé kent en of u meent vrij te staan ten opzichte van beide partijen. U wordt verzocht dit te verifiëren als u de processtukken van de zaak heeft ontvangen.

Twijfel over de vraag of u kunt voldoen aan de eisen van onpartijdigheid kan rijzen op het eerste gezicht, maar soms pas bij bestudering van de stukken. Het kan u zelfs in de loop van het onderzoek gebeuren dat u een connectie tussen u en een partij ontwaart. Verzwijgen leidt in het algemeen tot grotere problemen dan de kwestie aan de orde stellen. 46. Blijkt u één van partijen privé te kennen, dan kunt u het onderzoek in verband met de eis van onpartijdigheid als hoofdregel niet doen. Kent u één van partijen professioneel of zakelijk, dan hangt het van de relatie en de omstandigheden af of u het onderzoek kunt doen. U dient uw bekendheid met één van partijen voor te leggen aan de Contactpersoon zodra u de bekendheid ontwaart.

47. Een voorbeeld: als één van de procespartijen een bank is en u bent privé rekeninghouder van de bank, staat dat niet aan uw onpartijdigheid in de weg. Als u bijvoorbeeld voormalig werknemer bent van de bank, kunt u het onderzoek in de regel niet doen. Dat zal weer anders kunnen zijn als het dienstverband er louter uit heeft bestaan dat u jaren geleden als student een vakantiebaantje bij de bank heeft gehad.

48. Het komt wel eens voor dat een deskundige hangende het onderzoek van werkgever wisselt en het deskundigenonderzoek voltooit na de wisseling. Een wisseling van werkgever is op zichzelf geen reden om de opdracht niet verder te vervullen. Wel kan een wisseling van werkgever soms invloed hebben op het vraagstuk van de onpartijdigheid van de deskundige. U dient daarom in alle gevallen een wisseling van werkgever schriftelijk te melden aan de Contactpersoon en aan partijen. U doet dat zo spoedig mogelijk nadat u weet dat de wisseling zal plaatsvinden.

49. Uw onpartijdigheid kan al ter discussie komen te staan als vanuit het perspectief van een partij de schijn bestaat dat u partijdig bent. Als een partij zich bij u op die schijn beroept, wendt u zich tot de Contactpersoon en legt u het onderzoek stil. De rechter zal moeten beoordelen of die schijn objectief gerechtvaardigd is. Vervolgens zal aan u worden bericht of het onderzoek kan worden hervat.

50. Niet alleen uit eventuele normen van uw beroepsgroep volgt wat wordt verstaan onder onpartijdigheid, maar ook uit de regels van het procesrecht. In het algemeen overlappen die twee soorten regels elkaar niet volledig. Wat in het procesrecht onder de onpartijdigheid van de deskundige moet worden verstaan, is bovendien nog niet altijd op voorhand duidelijk. Zoals gezegd is uw onpartijdigheid van grote betekenis voor het verdere verloop van de zaak. Hiermee is het belang

gegeven van tijdig overleg met de Contactpersoon indien u een connectie met een partij ontwaart. Vanzelfsprekend staat het u ook vrij de kwestie met partijen te bespreken.

51. Een tip: als deskundige treedt u op in een situatie waarin partijen een geschil hebben en er belang bij hebben dat hun belangen zo goed mogelijk worden behartigd. Het komt wel eens voor dat zij zich daarbij bedienen van middelen die u minder bevallen. Laat u zich dan niet verleiden tot een emotionele reactie, maar probeer te bewaken dat u en partijen van elkaar mogen verlangen dat er op de bal en niet op de man of vrouw wordt gespeeld. Dat kan bijdragen aan het behoud van uw onpartijdigheid.

6.3 Naar beste weten

52. 'Naar beste weten' (zie nr. 44) betreft uw deskundigheid. Van u wordt verlangd dat u het onderzoek uitvoert en verslaat met gebruik van uw kennis en ervaring op uw vakgebied en met inachtneming van de eventueel op uw vakgebied geldende regels, normen of gebruiken. Voor een arts betreft dit laatste bijvoorbeeld de medisch professionele standaard.

53. U bent als deskundige benoemd omdat er vertrouwen bestaat in uw kennis en ervaring op uw vakgebied. Dat betekent tegelijk dat van u wordt verlangd dat u het onderzoek zelf verricht en verslaat. Wenst u anderen in uw werkzaamheden te betrekken, lees dan s.v.p. de informatie in par. 10.

7 Processtukken en andere stukken

54. U heeft van het gerecht een kopie van de uitspraak ontvangen waarin u als deskundige bent benoemd.

55. Hoe komt u aan de processtukken? In de uitspraak kan in het laatste gedeelte onder de beslissingen staan dat door (één van) partijen aan u vóór een bepaalde datum kopieën van de processtukken moeten zijn toegezonden. Ook kan daar staan dat de griffier u de processtukken toestuurt. In beide gevallen geldt: blijven de stukken uit, benadert u dan de Contactpersoon.

56. Als u de processtukken heeft ontvangen, kunt u aan de hand van de uitspraak of uitspraken van de rechter eenvoudig controleren of ze compleet zijn. Na de kop met de namen van partijen wordt in elke

uitspraak opgesomd over welke stukken de rechter beschikte bij het doen van de uitspraak. Mocht u op enig moment vaststellen dat uw procesdossier toch niet compleet is, dan wordt van u verlangd dat u de ontbrekende stukken opvraagt. U kunt dat doen bij degene aan wie de rechter had opgedragen u de processtukken toe te zenden.

57. Het komt voor dat u de processtukken al van het gerecht heeft ontvangen om te beoordelen of u de benoeming als deskundige wilt aanvaarden en/of om een voorschot voor uw kosten op te geven. Lang niet altijd heeft u dan een kopie van het gehele procesdossier ontvangen. Voorzichtigheid bij het gebruik van deze processtukken voor het onderzoek is hier geboden. Ook in dit geval is bepalend wat in de uitspraak staat waarin u bent benoemd. Staat daarin dat (een) partij(en) of de griffier u de processtukken moeten toezenden, dan doet u het onderzoek op basis van de stukken die u na de uitspraak worden toegezonden.

58. Er zijn ook zaken waarin juist is bepaald dat de processtukken niet of slechts ten dele aan u worden toegezonden. Dat doet zich bijvoorbeeld voor als u de processtukken niet (allemaal) nodig heeft om het onderzoek te doen. Bij DNA-onderzoek doet zich dit bijvoorbeeld voor, of in zaken waarin met gesloten deuren wordt geprocedeerd.

59. Is in de rechterlijke uitspraak bepaald dat de processtukken aan u moeten worden toegezonden, dan kunt u zich aan de hand van de processtukken een beeld vormen van de context van de aan u gestelde vragen.

60. Als u daarnaast nog kopieën van andere zaaksgebonden stukken wenst, kunt u deze bij ieder van de partijen opvragen. Zij zijn in beginsel verplicht hieraan medewerking te verlenen. Ontstaan hierover problemen, dan kunt u de Contactpersoon benaderen. Partijen kunnen u ook op eigen initiatief stukken toezenden en u verzoeken deze te betrekken in het onderzoek. U duidt in het deskundigenbericht kort de stukken aan die partijen u hebben toegezonden in aanvulling op de processtukken. In het model deskundigenbericht is daarvoor een plaats ingeruimd (zie over het model nr. 119).

61. Als partijen op uw verzoek of op eigen initiatief stukken aan u toezenden, zijn zij verplicht een kopie daarvan aan de wederpartij te doen toekomen. U wordt verzocht steeds te bezien of zij in hun brief aan u vermelden dat zij dat hebben gedaan en hen zonodig op deze verplichting te wijzen. Wordt een eventueel verzuim door een partij daarna niet hersteld, dan mag u in het deskundigenbericht geen acht

slaan op het stuk dat alleen aan u is toegezonden en niet aan de wederpartij. U vermeldt dat in het deskundigenbericht. Een en ander houdt verband met het beginsel van hoor en wederhoor.

62. Doet u medisch onderzoek en wenst u nadere medische stukken over een partij op te vragen, denkt u er dan aan dat u zonodig een machtiging aan die partij vraagt? Ter herinnering wordt hier vermeld dat het gebruik van dergelijke stukken in het deskundigenbericht op grond van de normen van uw beroepsgroep aan beperkingen onderhevig kan zijn.

8 Aanvaarding van de benoeming

8.1 Aanvaarding

63. De griffier of de rechter heeft u gevraagd of u bereid bent een deskundigenonderzoek in opdracht van de rechter te doen. Dat is meestal telefonisch, schriftelijk of per e-mail gebeurd voordat u de uitspraak ontving waarin u als deskundige bent benoemd. Na uw bereidverklaring bent u dan bij rechterlijke uitspraak als deskundige benoemd. De uitspraak is door het gerecht aan u toegezonden. De processtukken ontvangt u vóór of na de uitspraak waarin u bent benoemd (zie verder par. 7).

64. Aan de hand van de processtukken gaat u na of bent u al nagegaan of het u vrijstaat het onderzoek te verrichten (zie par. 6). Daarna aanvaardt u de benoeming, of u laat aan het gerecht weten dat u de benoeming (toch) niet aanvaardt. Hoe aanvaardt u de benoeming? Dat kan zowel expliciet als impliciet gebeuren. Expliciet doordat u schriftelijk verklaart dat u de benoeming aanvaardt. Impliciet bijvoorbeeld doordat u met het onderzoek begint. Als u een aansprakelijkheidsbeperkende voorwaarde wilt stellen, dient u dat aan de orde te stellen voordat u de benoeming aanvaardt (zie par. 8.2).

65. Zodra u de opdracht heeft aanvaard, bent u verplicht het onderzoek te verrichten en daarvan verslag uit te brengen. U kunt na de aanvaarding van de benoeming alleen nog in bijzondere omstandigheden en na overleg met de Contactpersoon de opdracht voortijdig beëindigen.

8.2 Aanvaarding onder de voorwaarde van aansprakelijkheidsbeperking

66. U bent als deskundige benoemd omdat vertrouwen bestaat in uw deskundigheid. Ook een deskundige is een mens. Een enkele keer gaat er iets verkeerd in een deskundigenonderzoek. Mocht dat onverhoopt bij u gebeuren, dan kan het zijn dat u daarop wordt aangesproken door een partij. Ook als vervolgens zou komen vast te staan dat u iets verkeerd heeft gedaan, is in het algemeen het risico zeer beperkt dat u daadwerkelijk aansprakelijk zou blijken te zijn voor schade van een partij. Er zijn namelijk voor partijen en de rechter in het vervolg van de zaak tal van correctiemechanismen. Een partij kan een eventuele fout aan de orde stellen door informatie van een eigen deskundige aan de rechter te verstrekken. De rechter kan zelf aanvullende informatie opvragen. Partijen kunnen vrijwel altijd in hoger beroep of in cassatie. De hogere rechter heeft aandacht voor herstel van eventuele fouten. Kortom, eventuele fouten in het deskundigenonderzoek zullen meestal in het verdere verloop van het geschil worden hersteld. Als een partij toch zegt schade te lijden, geen gebruik heeft gemaakt van de correctiemechanismen, maar dat wel had kunnen doen, leidt dat er vaak toe dat zij eventuele schade zelf moet dragen.

67. Denkbaar is wel dat u zelf bijvoorbeeld met kosten van rechtsbijstand wordt geconfronteerd, als u door een partij aansprakelijk zou worden gesteld. U kunt eventueel met klachten bij uw tuchtrechter worden geconfronteerd. Het is in het algemeen verstandig na te gaan of u verzekerd bent tegen het risico van (beroeps)aansprakelijkheid en de bijbehorende kosten van rechtsbijstand. De overheid heeft deze risico's niet verzekerd.

68. Bent u in uw dagelijks werk gewend een civielrechtelijke aansprakelijkheidsbeperkende voorwaarde te hanteren en wilt u ook in dit geval onder die voorwaarde werken, dan is het volgende voor u van belang.

69. Er zijn gerechten die u zelf naar deze kwestie vragen vóórdat u de benoeming aanvaardt. In dat geval kunt u, indien u dat wenst, in overleg treden met het gerecht. Het gerecht zal de verdere gang van zaken over de kwestie van aansprakelijkheidsbeperking regisseren en die wordt hier niet verder toegelicht.

70. In andere gevallen kunt u, als u dat zelf wilt, aan partijen en de rechter schriftelijk laten weten dat u de benoeming wilt aanvaarden onder de voorwaarde dat uw gebruikelijke aansprakelijkheidsbeperking van toepassing is. U vermeldt daarbij de inhoud van de aansprakelijkheids-

beperkende voorwaarde. Het is verstandig partijen te verzoeken daaronder hun handtekening voor akkoord te plaatsen en het stuk aan u te retourneren. U begint niet met uw onderzoek voordat u de door partijen getekende akkoordverklaring retour heeft ontvangen (zie echter ook nr. 138).

N.B.: Als u in de tussentijd toch met het onderzoek bent begonnen voordat de kwestie tot uw tevredenheid is opgelost, kan dat later worden uitgelegd als aanvaarding van de benoeming zonder toepasselijkheid van een aansprakelijkheidsbeperkende voorwaarde.

71. Als u het met een partij niet eens kunt worden over uw voorwaarde, kunt u ervoor kiezen de voorwaarde in overleg met partijen aan te passen. Zijn partijen en u het daarna eens, dan vraagt u zonnodig nog de schriftelijke akkoordverklaring van partijen (zie nr. 70).

72. Als u het met een partij niet eens wordt over uw voorwaarde en u de voorwaarde niet wilt aanpassen, kunt u de tussenkomst van de rechter inroepen. U gaat dan als volgt te werk. U begint niet met het onderzoek. U zendt een brief aan de Contactpersoon en vermeldt onder welke voorwaarde u de benoeming wenst te aanvaarden. U doet daarbij een kopie van de briefwisseling hierover. U verzoekt de rechter te interveniëren. De rechter zal vervolgens beide partijen gelegenheid geven hun standpunt omtrent uw voorwaarde aan de rechter kenbaar te maken. De rechter kan u zo nodig nog om een toelichting vragen. De rechter bekijkt of het in het belang van de goede procesorde is dat u het onderzoek verricht onder uw aansprakelijkheidsbeperkende voorwaarde. De uitkomst kan drieërlei zijn. Het kan ten eerste zijn dat partijen alsnog aan uw voorwaarde voldoen, waarna u zo nodig nog de schriftelijke akkoordverklaring van partijen vraagt (zie nr. 70). Ten tweede kan het zijn dat u bericht ontvangt dat de rechter heeft bepaald dat het onderzoek niet doorgaat, omdat een partij weigert uw voorwaarde te aanvaarden. Ten derde kan de rechter u vragen of u bereid bent uw voorwaarde aan te passen, waarna zonnodig nog overleg tussen u, de rechter en partijen zal volgen, dat leidt tot de eerste of de tweede uitkomst.

N.B.: Als u in de tussentijd toch met het onderzoek bent begonnen voordat de kwestie tot uw tevredenheid is opgelost, kan dat later worden uitgelegd als aanvaarding van de benoeming zonder toepasselijkheid van een aansprakelijkheidsbeperkende voorwaarde.

73. U kunt uw aansprakelijkheid niet beperken als voor u een wettelijk verbod tot beperking van aansprakelijkheid geldt. Dit is het geval voor de hulpverlener die valt onder het verbod van art. 7:463 BW (de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst). Evenmin kunt u eventuele strafrechtelijke of tuchtrechtelijke aansprakelijkheid beperken of uitsluiten.

74. De rechter kan uw aansprakelijkheidsbeperkende voorwaarde niet ondertekenen. Hij kan partijen niet binden aan uw voorwaarde.

75. Stel dat u een aansprakelijkheidsbeperkende voorwaarde hanteert en partijen verklaren daartegen geen bezwaar te hebben, maar dat een partij u ooit toch aansprakelijk stelt in verband met het deskundigenonderzoek. Beroept u zich vervolgens op de aansprakelijkheidsbeperkende voorwaarde en bestrijdt degene door wie u aansprakelijk bent gesteld de toepasselijkheid of geldigheid daarvan, dan kan het gebeuren dat de rechter daarover zal moeten oordelen. Dat is niet de rechter die de zaak heeft behandeld waarin u als deskundige bent benoemd en een rapport heeft uitgebracht.

9 Onderzoek doen: zelfstandig of onder leiding van de rechter

76. De wet kent twee mogelijkheden: u verricht het onderzoek zelfstandig of onder leiding van de rechter.

77. In veel gevallen is in de uitspraak bepaald dat u het onderzoek zelfstandig verricht. Dit betekent dat u zelf kiest hoe u het deskundigenonderzoek inricht, uitvoert en verslaat en hoe u partijen in het onderzoek betreft. U heeft de leiding van het onderzoek en bent daarmee ook verantwoordelijk voor de voortgang ervan. In de wijze waarop u het onderzoek leidt, houdt u rekening met de gerechtvaardigde belangen van partijen en hun advocaten of gemachtigden. Een voorbeeld: als u partijen en hun advocaten of gemachtigden moet uitnodigen om aanwezig te zijn bij een gedeelte van het onderzoek en u ontvangt tijdig een redelijk verzoek om uitstel wegens verhindering, zult u aan dat verzoek niet zonder meer voorbij kunnen gaan. Als u het onderzoek zelfstandig verricht, hoeft u uw plan van aanpak niet voor te leggen aan de rechter voordat u aan de gang gaat.

‘Zelfstandig verrichten’ betekent dus dat u zelf de regie voert, zolang u

en partijen daar geen problemen mee hebben. Bij eventuele problemen vraagt u zich tijdig af of u de Contactpersoon moet benaderen en zonodig doet u dat. 'Zelfstandig verrichten' heeft geen betrekking op bijvoorbeeld de vraag of u zich bij het onderzoek mag laten bijstaan door anderen (zie par. 10) of van welke informatie u in het deskundigenbericht gebruik mag maken (zie par. 7 en par. 10.5).

78. Als in de uitspraak is bepaald dat u het onderzoek verricht onder leiding van een rechter, rechter-commissaris of raadsheer-commissaris, staan in de regel in de uitspraak aanwijzingen over de inhoud daarvan. Bij twijfel, onduidelijkheid of vragen is het verstandig voor aanvang van het onderzoek de Contactpersoon te benaderen over de wijze waarop u wordt geacht onder leiding van de rechter het onderzoek in te richten, uit te voeren en schriftelijk vast te leggen.

10 Inschakeling van derden in het onderzoek

10.1 Algemeen

79. Het is niet toegestaan het gehele onderzoek aan een ander uit te besteden. U bent immers aangezocht omdat in uw deskundigheid vertrouwen bestaat.

80. Als u een bepaalde onderzoekshandeling niet zelf kunt of wilt verrichten, kunt u in beginsel gebruik maken van derden. Dat moet voor partijen wel kenbaar zijn. Als partijen er bezwaar tegen hebben, moet u met partijen overleggen. Komen partijen en u er onderling niet uit, dan moet de Contactpersoon worden ingeschakeld.

81. Het is in een voorkomend geval verstandig partijen tevoren te laten weten dat u een bepaald deel van het onderzoek niet zelf doet. Het is af te raden hen daarmee pas te confronteren op het moment dat het onderzoek volgens afspraak zal worden gedaan of zelfs pas naderhand.

82. Bedenkt u tijdig dat inschakeling van derden tot kosten kan leiden. Betreft u deze kosten niet in uw opgave van het voorschot of in een aanvullend voorschotverzoek, dan loopt u een potentieel incassorisico. Zie over de aanpak daarvan hierna onder par. 14.

83. Hierna wordt op enkele veelvoorkomende aspecten van de inschakeling van derden ingegaan. Heeft u andere vragen, raadpleegt

u dan de Contactpersoon voordat u derden inschakelt of aanvullend onderzoek laat uitvoeren.

10.2 Onderzoek in teamverband uitvoeren

84. In sommige beroepsgroepen is het gebruikelijk dat wordt gewerkt in teamverband. Bent u door een rechter als deskundige benoemd, dan is het uitgangspunt dat u alle werkzaamheden zelf verricht en daarvan zelf verslag doet. U bent immers niet als deskundige benoemd op grond van uw kwaliteiten als supervisor of leidinggevende, maar omdat er vertrouwen bestaat in uw eigen kennis en ervaring op uw vakgebied. Ziet u aanleiding de hulp van collega's in te schakelen in het deskundigenonderzoek of in de verslaglegging, dan behoort u dat vóór aanvang van het onderzoek aan partijen en de Contactpersoon te laten weten. Dit is niet anders als u veronderstelt dat partijen wel kunnen weten dat u in teamverband pleegt te werken.

10.3 Ondersteuning bij het onderzoek

85. Soms heeft u anderen nodig in het kader van uw deskundigenonderzoek. U behoort partijen hiervan op de hoogte te stellen voordat u anderen onderzoek laat verrichten.

86. Het kan zijn dat u iemand nodig heeft die een gedeelte van uw onderzoek zelfstandig zal moeten verrichten of die aanvullend onderzoek moet doen voordat u verder kunt met uw onderzoek. Dat kan zich bijvoorbeeld voordoen wanneer u als arbeidsdeskundige bent ingeschakeld en niet uit de voeten kunt met een al opgesteld beperkingenprofiel. Wenst u dat in zo'n geval een verzekeringsarts wordt ingeschakeld, dan is het raadzaam met partijen te overleggen of u daarvoor zelf iemand zult benaderen dan wel dat u daartoe de Contactpersoon benadert. In geen geval behoort u zonder partijen te raadplegen zelf een derde in te schakelen. Dit vloeit voort uit het beginsel van hoor en wederhoor. Een soortgelijke situatie doet zich bijvoorbeeld voor indien u bent benoemd als neuroloog en u een neuropsycholoog wenst in te schakelen.

87. Maakt iemand bezwaar tegen de inschakeling van een derde of het doen van aanvullend onderzoek en komt u er in onderling overleg met partijen niet uit, raadpleegt u dan de Contactpersoon. Een procespartij die niet meewerkt, kan daarvan processueel nadelige gevolgen

ondervinden, als de rechter van oordeel is dat die partij handelt in strijd met haar verplichting mee te werken aan de totstandkoming van het deskundigenbericht.

88. Het is in het algemeen raadzaam er duidelijk over te zijn of iemand anders dan uzelf het aanvullende onderzoek zal uitvoeren en dat de kosten daarvan samen met de andere kosten van het deskundigenbericht zullen moeten worden vergoed.

10.4 Gebruikelijk aanvullend medisch onderzoek

89. De algemene informatie van par. 10.3 geldt met de volgende nuanceringen ook in het medisch onderzoek.

90. Soms acht u het nodig dat bloed wordt afgenomen bij een partij op wie het deskundigenonderzoek betrekking heeft of dat röntgenonderzoek wordt gedaan en door een radioloog wordt beoordeeld. Als u over zulk aanvullend medisch onderzoek nog niet met partijen heeft gecommuniceerd, maar u betrokkene ziet in het kader van uw eigen onderzoek, dan de noodzaak van aanvullend onderzoek bespreekt en betrokkene geen bezwaar heeft, staat het u in beginsel vrij het onderzoek aansluitend te laten verrichten. Dat kan anders zijn als bijvoorbeeld door de kosten van het aanvullende onderzoek het voorschot niet meer toereikend zal zijn, of als bijvoorbeeld het aanvullende medisch onderzoek niet gebruikelijk is en de wederpartij er geen rekening mee hoefde te houden dat u het nodig zou achten. In dit soort uitzonderingsgevallen moet u beide partijen gelegenheid geven te reageren op uw voornemen aanvullend onderzoek te laten verrichten, voordat het aanvullende onderzoek plaatsvindt (zie over de begroting van een nader voorschot nr. 140).

91. Het kan zijn dat u op grond van de normen van uw beroepsgroep de toestemming nodig heeft en niet kunt volstaan met het uitblijven van bezwaar van een betrokkene tegen aanvullend onderzoek dat inbreuk maakt op diens lichamelijke of geestelijke integriteit.

10.5 Verwerking in het rapport

92. Heeft u derden in het onderzoek ingeschakeld of aanvullend onderzoek laten verrichten, dan maakt u daarvan melding in het rapport.

93. Nadat u het onderzoek hebt afgerond en voordat u het rapport inlevert, behoort u geen derden meer te raadplegen of aanvullend onderzoek te laten verrichten zonder dat partijen daarvan op de

hoogte zijn en zonder dat partijen zich daarover nog kunnen uitlaten. Dit vloeit voort uit het beginsel van hoor en wederhoor.

10.6 Verwerking in de kosten

94. In alle gevallen waarin u een derde inschakelt of aanvullend onderzoek laat verrichten, kunt u de kosten daarvan slechts in rekening brengen op uw voorschotnota en uw eindnota. U factureert hiervoor niet afzonderlijk, noch bij het gerecht, noch bij partijen (zie par. 14). De persoon die u heeft ondersteund in het onderzoek, kan dus niet zelf een rekening indienen bij het gerecht. Dat kan alleen bij u. U verwerkt diens rekening in uw nota. De reden hiervan is dat degene die u heeft ondersteund niet door het gerecht als deskundige is benoemd. Volgens de wet kunnen alleen de kosten worden begroot van de persoon die door de rechter als deskundige is benoemd. Dat bent u en daarom verwerkt u de kosten van degene die u heeft ondersteund in uw nota.

11 Gevolgen van rechten en plichten van partijen bij het deskundigenonderzoek

11.1 Algemeen

95. Partijen zijn volgens de wet verplicht aan het deskundigenonderzoek mee te werken. Doet een partij dat niet, dan kan de rechter daaraan gevolgen verbinden. De rechter moet partijen gelegenheid geven te reageren voordat hij over de gevolgen beslist. In de meeste gevallen zijn de gevolgen van een weigering negatief voor de weigerende partij.

96. Onder de verplichting tot medewerking valt ook de verplichting tot betaling van het begrote voorschot van uw kosten. Wordt het voorschot niet tijdig betaald, dan kan de rechter bepalen dat het onderzoek geen doorgang vindt. Het is dus verstandig niet te beginnen met het onderzoek voordat u bericht van de griffier heeft ontvangen dat het voorschot is betaald en u met het onderzoek kunt beginnen (zie par. 14). Onder de verplichting tot medewerking kan vallen dat een partij voldoet aan uw wens om een aansprakelijkheidsbeperkende voorwaarde aan de aanvaarding van de benoeming te verbinden, maar dat kan anders zijn afhankelijk van de inhoud van de voorwaarde (zie par. 8.2).

97. Partijen moeten verder voldoen aan uw redelijke verzoeken om informatie en toezending van stukken, zij moeten tijdig gemaakte afspraken met u nakomen of tijdig gemotiveerd om uitstel van afspraken verzoeken, en dergelijke. Heeft u de indruk dat het onderzoek ernstige vertraging oploopt of ernstig wordt bemoeilijkt doordat een partij niet meewerkt, dan is het raadzaam de Contactpersoon in te schakelen.

11.2 Bijeenkomst met partijen

98. Nodigt u een partij uit, bijvoorbeeld om mondeling inlichtingen aan u te geven, dan behoort u de wederpartij als hoofdregel gelegenheid te bieden daarbij aanwezig te zijn (zie par. 11.3 voor uitzonderingen in verband met privacy). Dit hangt samen met het beginsel van hoor en wederhoor. Op deze hoofdregel zijn uitzonderingen denkbaar, bijvoorbeeld indien u gronden heeft om aan te nemen dat de aanwezigheid van de wederpartij het onderzoek disproportioneel zal belemmeren. Als die gronden niet opgaan voor de advocaat of gemachtigde van de wederpartij, zult u de advocaat of gemachtigde wel in de gelegenheid dienen te stellen aanwezig te zijn. Indien u meent dat er aanleiding is een bijeenkomst met één partij te houden buiten aanwezigheid van de wederpartij en haar advocaat of gemachtigde, stelt u de wederpartij er voorafgaand aan de bijeenkomst van in kennis dat u een bijeenkomst met de andere partij zult houden, dat u de wederpartij zult informeren over de uitkomsten daarvan en dat de wederpartij gelegenheid zal krijgen op de uitkomsten te reageren. Maakt de wederpartij bezwaar tegen uw voornemen een bijeenkomst met één partij te houden en komt u er met partijen niet uit, dan wendt u zich tot de Contactpersoon. Informatie over de uitkomsten van een bijeenkomst met één partij verstrekt u aan de wederpartij, bijvoorbeeld door een audio- of video-opname van de bijeenkomst aan de wederpartij ter beschikking stellen of een schriftelijk verslag.

Als u een bijeenkomst met een partij heeft gehouden zonder de wederpartij en/of haar advocaat/gemachtigde in de gelegenheid te stellen die bij te wonen, vermeldt u dat met de redenen in het deskundigenbericht.

99. Als u het onderzoek zelfstandig en niet onder leiding van de rechter verricht, bepaalt u binnen redelijke grenzen welke ruimte partijen tijdens de bijeenkomst krijgen om u te informeren en op elkaar te

reageren. Houdt u een bijeenkomst met partijen, dan hebben zij het recht met advocaat of gemachtigde bij u te verschijnen. Als beide partijen zich laten bijstaan door een professionele rechtshulpverlener, is het in het algemeen raadzaam dat waar mogelijk wordt vermeden dat de ene partij met en de andere zonder bijstand bij u verschijnt. Op grond van het procesrecht is het niet nodig dat u van elke bespreking met partijen een verslag maakt en aan hen voorlegt alvorens het te gebruiken in uw deskundigenbericht. Het kan zijn dat de normen van uw beroepsgroep hiervoor wel regels bevatten. De ruimte die u eventueel biedt voor verificatie of u en partijen elkaar goed hebben begrepen, moet niet uitmonden in een debat over de zaak dat partijen bij de rechter en niet met u behoren te voeren en behoort de kosten van het deskundigenbericht niet nodeloos te doen stijgen.

100. Als u het onderzoek zelfstandig en niet onder leiding van de rechter verricht, bepaalt u binnen redelijke grenzen welke ruimte partijen tijdens de bijeenkomst krijgen om zich te doen bijstaan door derden, zoals een door een partij ingeschakelde deskundige of een levenspartner. Als richtsnoer kunt u twee aspecten in het oog houden. Allereerst mag het doel van de bijeenkomst er niet door worden doorkruist. Daarnaast mag een partij zich in beginsel laten bijstaan door wie zij wil in de beantwoording van uw vragen en in het maken van opmerkingen, tenzij de doelmatigheid van het onderzoek daardoor ernstig zou worden verstoord. Bij twijfel of problemen raadpleegt u de Contactpersoon.

101. Soms verschijnen partijen zonder advocaat of gemachtigde omwille van de kosten en ontstaat later, als advocaten of gemachtigden kennisnemen van de inhoud van de bespreking, discussie over wat een partij tegen een deskundige heeft gezegd of bedoeld te zeggen. U kunt trachten het risico op misverstanden in de communicatie te beperken. Een eenvoudig middel daarvoor is dat u aan het slot van een bijeenkomst de volgens u relevante opmerkingen van een partij samenvat en de partij vraagt of uw samenvatting klopt. Eventueel kunt u aan het slot van de bijeenkomst een zakelijke weergave op papier zetten van opmerkingen van een partij die u relevant acht voor uw verdere onderzoek of rapport en de partij vragen die te ondertekenen. Als u een geluidsopname wilt maken van de bespreking, is het verstandig dat tevoren aan partijen mee te delen.

102. Als u een bijeenkomst met beide partijen houdt, maar een partij én haar advocaat/gemachtigde er zelf van afzien aanwezig te zijn, stelt

u hen in de gelegenheid op de hoogte te raken van de uitkomsten van de bijeenkomst. Langs welke weg u dat doet, bepaalt u in beginsel zelf. Denkbaar is dat u de resultaten van de bijeenkomst verwerkt in uw concept-deskundigenbericht, waarop partijen met opmerkingen en verzoeken kunnen reageren (zie par. 5.3). Als dit voor uw onderzoek niet effectief is, kunt u denken aan ter beschikking stelling van een schriftelijk verslag of een audio- of video-opname van de bijeenkomst.

11.3 Bijeenkomst met één partij en privacy

103. Er is één uitzondering op het vereiste dat beide partijen bij een bijeenkomst met u aanwezig moeten kunnen zijn, althans tenminste bekend moeten kunnen zijn met de inhoud van een bijeenkomst met één partij. Die uitzondering doet zich voor als de privacy van een partij zwaarder mag wegen dan het belang dat beide partijen over dezelfde informatie beschikken. Voor het medisch onderzoek is de uitzondering wettelijk geregeld. Is het noodzakelijk dat u één van partijen aan een medisch onderzoek onderwerpt, dan hoeft u anderen dan die partij niet in de gelegenheid te stellen het onderzoek bij te wonen. U nodigt de partij uit door tussenkomst van haar advocaat of gemachtigde. U zendt daarvan een kopie aan de advocaat of gemachtigde van de wederpartij.

104. Buiten het medisch onderzoek staat voorop dat beide partijen moeten kunnen beschikken over dezelfde informatie. Bij wijze van hoge uitzondering is denkbaar dat zwaarwegende belangen van een partij meebrengen dat zij bepaalde informatie niet aan de wederpartij hoeft te verstrekken. Doet zich een geval voor waarin een partij wel aan u informatie wil verstrekken, maar niet aan de wederpartij en vindt u in overleg met partijen niet een oplossing die voor u en partijen aanvaardbaar is, dan wendt u zich tot de Contactpersoon. De rechter is bevoegd om te beslissen of een weigering van een partij om informatie te verstrekken aan de wederpartij gerechtvaardigd is (art. 22 Rv). Acht de rechter de weigering niet gerechtvaardigd, dan kan de weigering negatieve gevolgen hebben voor de weigerende partij.

11.4 Onderzoek ter plaatse en eigen onderzoek

105. Zo nodig moet u het object waarop uw onderzoek betrekking heeft bezichtigen. In dat geval moet u zowel partijen als hun advocaten

of gemachtigden tijdig van de voorgenomen bezichtiging op de hoogte stellen en hen in de gelegenheid stellen bij die bezichtiging aanwezig te zijn. Als partijen aan u laten weten af te zien van hun recht aanwezig te zijn, vermeldt u dit in uw deskundigenbericht

106. Enkele voorbeelden dienen ter illustratie. Verricht u bijvoorbeeld als makelaar o.g. een taxatie in opdracht van de rechter, dan behoort u partijen gelegenheid te geven aanwezig te zijn bij uw opname van het te taxeren object. Gaat u als bouwdeskundige een pand bekijken, dan behoort u beide partijen gelegenheid te geven u te vergezellen. Bent u ict-deskundige en wilt u dat een procespartij hardware of software aan u toont waarover die partij beschikt, dan moet u partijen gelegenheid bieden daarbij tezamen aanwezig te zijn. Is vervolgens nog uitgebreid technisch onderzoek van de hardware of software noodzakelijk, dan kunt u dat buiten aanwezigheid van partijen doen als zij daartegen geen bezwaar hebben. Meent u dat de aanwezigheid van partijen bij een bepaald soort voorgenomen onderzoek geen redelijk doel dient en komt u er in overleg met hen niet uit, dan kunt u zich tot de Contactpersoon wenden.

Enkele voorbeelden van onderzoekshandelingen die u kunt verrichten zonder partijen in de gelegenheid te stellen bij uw onderzoek aanwezig te zijn: literatuurstudie, boekenonderzoek door een accountant, raadplegen van uw interne kennissystemen om informatie op uw vakgebied te vinden die u verwerkt in uw deskundigenbericht. Gebruikt u het resultaat van dergelijk onderzoek in uw deskundigenbericht, dan vermeldt u de bron van uw bevindingen, bijvoorbeeld auteur, titel en vindplaats van een geraadpleegd tijdschriftartikel.

11.5 Inzage- en blokkeringsrecht in het medisch onderzoek

11.5.1 *Moet u het inzage- en blokkeringsrecht in acht nemen?*

107. In het medisch onderzoek kan het inzage- en blokkeringsrecht gelden (zie voor privacy-aspecten van informatie buiten het medisch onderzoek nr. 104). Bent u hulpverlener in de zin van de WGBO, dan behoort u namelijk in het medisch deskundigenonderzoek het inzage- en blokkeringsrecht van art. 7:464 lid 2 onder b BW in acht te nemen. Hulpverlener in de zin van de WGBO zijn onder meer de hulpverleners die worden opgesomd in art. 47 lid 2 Wet BIG: arts, tandarts, apotheker, gezondheidszorgpsycholoog, psychotherapeut, fysiotherapeut, verloskundige, verpleegkundige. Het inzage- en blokkeringsrecht moet

echter ook worden geëerbiedigd door andere hulpverleners die handelingen verrichten in de uitoefening van een geneeskundig beroep en die betrekking hebben op de beoordeling van de gezondheidstoestand of medische begeleiding van een persoon, verricht in opdracht van een ander dan die persoon in verband met de vaststelling van aanspraken of verplichtingen, de toelating tot een verzekering of voorziening, of de beoordeling van de geschiktheid voor een opleiding, een toekomstige arbeidsverhouding of de uitvoering van bepaalde werkzaamheden (art. 7:464 lid 2 onder b BW, art. 7:446 lid 1 BW en art. 7:446 lid 5 BW). Hieronder vallen bijvoorbeeld paramedici. Hulpverlener in de zin van de WGBO is tenslotte ook de rechtspersoon die in de uitoefening van een geneeskundig beroep of bedrijf geneeskundige handelingen verricht, bijvoorbeeld een ziekenhuis.

108. Het inzage- en blokkeringsrecht geldt in ieder geval in civiele letselschadezaken. Soms wordt betoogd dat het inzage- en blokkeringsrecht niet in acht hoeft te worden genomen als u rapporteert in medische aansprakelijkheidszaken. De gedachte hierachter is dat het inzage- en blokkeringsrecht zich niet zou uitstrekken tot het gedeelte van het rapport waarin u de vraag beantwoordt of de aansprakelijk gestelde arts heeft gehandeld in strijd met de professionele standaard. Die vraag raakt immers vooral het handelen van de aansprakelijk gestelde arts. Het antwoord op deze vraag is echter in de meeste gevallen nauw verweven met feiten en omstandigheden die de persoon en de gezondheidstoestand van de patiënt betreffen. Dit betekent dat ook het antwoord op deze vraag deels informatie zal kunnen bevatten die wel aan het inzage- en blokkeringsrecht is onderworpen. Verder wordt de vraag naar de medische fout meestal gevolgd door vragen naar causaliteit en schade en vallen de antwoorden op laatstgenoemde vragen normaal gesproken onder de reikwijdte van het inzage- en blokkeringsrecht. Treedt u als deskundige op in medische aansprakelijkheidszaken en beperkt u de inzage-mogelijkheid tot gedeeltes van het rapport, dan bestaat al met al het risico dat u onvoldoende recht doet aan uw verplichting om gelegenheid te bieden tot inzage en blokkering.

11.5.2 *Strekking van het inzage- en blokkeringsrecht*

109. Het inzage- en blokkeringsrecht geeft de persoon op wie het rapport betrekking heeft, het recht te beslissen of hij als eerste kennis

wil nemen van de inhoud van het rapport (inzage). Hij heeft tevens het recht te verhinderen dat het rapport ter kennis van de wederpartij wordt gebracht (blokkering). Wordt het rapport geblokkeerd, dan eindigen daardoor uw werkzaamheden. De partij die blokkeert, handelt in strijd met haar verplichting mee te werken aan het deskundigenonderzoek. De rechter kan aan de blokkering de gevolgen verbinden die hem geraden voorkomen. Voordat de rechter over de gevolgen beslist, krijgen partijen van de rechter gelegenheid te reageren.

11.5.3 *Werkwijze*

110. U neemt het inzage- en blokkeringsrecht als volgt in acht.

111. U verricht uw gehele onderzoek en u schrijft uw rapport. U geeft nog geen gelegenheid aan partijen tot het maken van opmerkingen en het doen van verzoeken naar aanleiding van uw rapport (zie par. 5.3). Wat u betreft is uw onderzoek en rapport af; hier wordt het nog een concept-rapport genoemd, omdat de fase van het inzage- en blokkeringsrecht en vervolgens de fase van opmerkingen en verzoeken nog moeten worden doorlopen. U zendt uw concept-rapport toe aan de partij die het inzage- en blokkeringsrecht heeft. Dat is de persoon op wie het deskundigenonderzoek betrekking heeft. Deze persoon wordt ook wel de keurling of de betrokkene genoemd. Procedeert de betrokkene met bijstand van een advocaat of gemachtigde, dan moet u volgens het procesrecht het rapport zenden aan de advocaat of gemachtigde en niet rechtstreeks aan de betrokkene.

112. Om zeker te stellen dat u ook voldoet aan de strekking van het inzage- en blokkeringsrecht, kunt u het rapport in een gesloten envelop doen, waarop u de naam van de betrokkene plaatst. Die gesloten envelop doet u dan in een envelop die u zendt aan de advocaat of gemachtigde van de betrokkene. U voegt daarbij een brief aan de advocaat of gemachtigde. In de brief schrijft u dat het rapport wordt toegezonden om betrokkene gelegenheid te geven het rapport als eerste in te zien om te beoordelen of betrokkene zich op het blokkeringsrecht wenst te beroepen. U vermeldt binnen welke termijn u wenst te vernemen of de betrokkene zich op het blokkeringsrecht beroept of niet. U schrijft ook dat er nog een ronde zal volgen voor het maken van opmerkingen en verzoeken als het rapport niet wordt geblokkeerd.

113. In deze fase mag de betrokkene het rapport wel inzien, maar heeft hij nog geen gelegenheid voor opmerkingen en verzoeken.

Ontvangt u die toch, dan dient u na te gaan of een kopie aan de wederpartij is gezonden (zie par. 7). Het is raadzaam dan aan beide partijen te schrijven dat u de reactie pas in het rapport zult betrekken als u reageert op de opmerkingen en verzoeken van beide partijen. Op een reactie van de betrokkene (of zijn advocaat of gemachtigde) op het rapport reageert u in deze fase dus nog niet inhoudelijk. U behoort in verband met het beginsel van hoor en wederhoor namelijk pas op eventuele opmerkingen van de betrokkene te reageren nadat beide partijen in de gelegenheid zijn gesteld opmerkingen te maken en verzoeken te doen. Zou u al in deze fase opmerkingen en verzoeken van de betrokkene in het rapport verwerken, dan komt de 'equality of arms' in het geding. De wederpartij weet immers niet om welke wijzigingen het gaat en heeft er recht op dat wijzigingen zichtbaar zijn voor beide partijen. Het is dus niet geoorloofd dat u met één partij buiten de andere partij om van gedachten zou wisselen over de inhoud van het rapport. Op uw vraag of een partij gebruik maakt van haar blokkeringsrecht, past alleen een onvoorwaardelijk 'ja' of 'nee' als antwoord van die partij.

114. Zie voor het geval betrokkene in de inzagefase reeds correctieverzoeken doet par. 5.4, want die mag u in dit stadium nog niet verwerken.

115. Blokkeert de betrokkene het rapport, dan eindigen uw werkzaamheden. U zendt bericht aan de Contactpersoon dat het rapport is geblokkeerd en voegt daarbij uw eindnota (zie par. 14). U zendt het rapport verder aan niemand toe.

116. Laat de betrokkene weten het rapport niet te blokkeren, dan zendt u het concept-rapport ook toe aan de wederpartij en schrijft u beide partijen dat zij gelegenheid hebben tot het maken van opmerkingen en verzoeken binnen een door u vermelde termijn (zie par. 5.3).

12 Samen met andere deskundigen benoemd

117. Soms wordt u samen met anderen als deskundige benoemd om gezamenlijk vragen te beantwoorden. Het komt voor dat de rechter in de uitspraak heeft bepaald wie van u de leiding van het onderzoek heeft. Is dat niet gebeurd, dan wijst u uit uw midden één persoon aan die de leiding van het onderzoek op zich neemt en laat u aan de

Contactpersoon en partijen weten wie dat is. Nadat het onderzoek is gedaan, wordt er gezamenlijk één schriftelijk deskundigenbericht uitgebracht, tenzij dit gezien de aard van de rapportage niet mogelijk is. Bij verschil van inzicht kan daarvan melding worden gemaakt.

118. Bent u tegelijk met anderen benoemd, maar worden aan ieder van u verschillende vragen voorgelegd die u zelfstandig kunt beantwoorden, dan kunt u ieder voor zich onderzoek doen en ieder voor zich een schriftelijk rapport uitbrengen, tenzij de rechter anders heeft bepaald. Het staat u vrij desgewenst als deskundigen met elkaar overleg te plegen, tenzij in de uitspraak is vermeld dat overleg tussen de deskundigen niet is toegestaan. In het rapport maakt u melding van eventueel overleg.

13 Rapport

13.1 Opstellen en inleveren

119. Er is een model deskundigenbericht beschikbaar om te waarborgen dat u geen gegevens weglaat die procesrechtelijk van belang zijn. U bent niet gebonden aan de vorm van het model deskundigenbericht. Het model dient er toe om u in staat te stellen naast de inhoud van het rapport op uw vakgebied eenvoudig aandacht te besteden aan gegevens die procesrechtelijk van belang zijn. Het is aan u of u vanuit het model deskundigenbericht werkt en daarin uw rapport verwerkt, of dat u uw eigen model gebruikt en daarin tevens de gegevens van het model deskundigenbericht opneemt. Het model deskundigenbericht wordt u in elektronische vorm toegezonden door de griffier indien uw e-mailadres bekend is. U vindt het ook op www.rechtspraak.nl.

120. Het is van groot belang dat u uw antwoorden motiveert (zie nr. 5).

121. Het komt voor dat de rechter u als laatste vraag voorlegt of u nog andere opmerkingen heeft die voor de beoordeling van het geschil van belang kunnen zijn. Deze vraag is bedoeld om u gelegenheid te bieden opmerkingen te maken die naar uw inzicht niet zijn meegenomen in de vragen van de rechter en die volgens u wel relevant kunnen zijn voor het goede begrip van uw deskundigenbericht of het verdere verloop van de zaak. Twee kanttekeningen passen hierbij. Het kader waarbinnen u eventuele opmerkingen maakt, is het geschil van partijen zoals de rechter het heeft omschreven in één of meer tussenuitspraken in de

zaak. Verder kunnen de normen op uw vakgebied meebrengen dat uw opmerkingen de grenzen van uw vakgebied niet mogen overschrijden.

122. U zendt het deskundigenbericht pas naar het gerecht als het helemaal af is. Het concept dat u aan partijen zendt om aan hen gelegenheid te geven tot het maken van opmerkingen en het doen van verzoeken of ter uitoefening van het inzage- en blokkeringsrecht, zendt u niet aan het gerecht dat u heeft benoemd.

123. Voordat u het rapport toezendt aan het gerecht, dient u het aan het slot te voorzien van uw handtekening en daarbij de datum van ondertekening te vermelden.

124. Volgens de wet moet u het rapport in schriftelijke vorm inleveren bij het gerecht. U voegt daarbij de eindnota (zie par. 14.3). De gerechten ontvangen uw deskundigenbericht daarnaast graag elektronisch indien u beschikt over een elektronische versie. Dat vergemakkelijkt de verwerking van uw rapport in de uitspraak.

125. Uw definitieve schriftelijke rapport zendt u aan het gerecht dat u heeft benoemd, ter attentie van de Contactpersoon. Deze heeft u reeds laten weten hoeveel exemplaren van het rapport u dient toe te zenden. Het gerecht zorgt voor doorzending van het rapport aan de (advocaten of gemachtigden van) partijen.

13.2 Verhinderung/vertraging

126. Indien u voorziet dat u, om welke reden dan ook, het deskundigenbericht niet of niet op tijd zult kunnen uitbrengen, wordt u verzocht dit zo spoedig mogelijk schriftelijk aan de Contactpersoon te melden.

14 Betaling

14.1 Algemeen

127. Bij het onderwerp betaling wordt onderscheid gemaakt tussen het voorschot en de eindafwikkeling. Op enkele algemene aspecten daarvan wordt hierna ingegaan. Daarna wordt afzonderlijk de werkwijze rondom het voorschot en de eindnota beschreven.

128. De wetgever heeft voorzien in de mogelijkheid een voorschot te begroten ter beperking van de incassorisico's van u als deskundige. Dit risico ligt namelijk volgens de wet uiteindelijk bij de deskundige. Ieder

gerecht heeft ter beperking van dit risico een vaste werkwijze rondom het voorschot voor en de betaling van deskundigenkosten. Door hiervan gebruik te maken, dekt u het incassorisico af. Deze procedure, die begint met een voorschotnota, wordt hierna uiteengezet (par. 14.2).

129. Het kan zijn dat de rechter bepaalt dat het voorschot ten laste komt van een partij die procedeert met een toevoeging op grond van de Wet op de rechtsbijstand. In dat geval wordt het voorschot ten laste van de Staat in debet gesteld en vindt uitbetaling aan u nadien plaats ten laste van 's Rijks kas.

130. Bij inlevering van het deskundigenbericht bij het gerecht begint de financiële eindafwikkeling. U levert dan tevens uw eindnota in, waarop u salaris declareert en kosten die u heeft moeten maken om het onderzoek te kunnen doen. Art. 199 Rv spreekt van schade-loosstelling (kosten) en loon (salaris). Het salaris biedt een vergoeding voor verrichte werkzaamheden van uzelf. De kostenvergoeding betreft bijvoorbeeld in het onderzoek gebruikt materiaal, kosten van aanvullend onderzoek zoals bloed- of röntgenonderzoek, kosten van de inzet van derden, reiskosten en dergelijke.

131. U brengt eventuele onderzoekskosten dus niet tussentijds of afzonderlijk in rekening bij een procespartij of bij het gerecht. Alle kosten samen plus uw salaris worden vermeld op uw eindnota. Indien onverhoopt toch tussentijds zaken, diensten of werkzaamheden apart worden gefactureerd bij het gerecht of bij een procespartij, zal meestal contact met u worden gezocht om u te verzoeken alles gespecificeerd in rekening te brengen op uw eindnota (zie par. 14.3).

132. Bent u BTW-plichtig, dan vermeldt u het toepasselijke tarief en vermeerderd u waar nodig bedragen met BTW zowel op uw voorschotnota als op uw eindnota.

133. Het beginsel van hoor en wederhoor geldt ook voor voorschotten en eindnota's. Na ontvangst van uw opgaven stelt de griffier partijen in de gelegenheid daarop te reageren. De voorschotbedragen en het bedrag waarop u na afloop aanspraak heeft, worden begroot door de rechter.

14.2 Werkwijze voorschot

134. Voorafgaand aan of kort na uw benoeming ontvangt u van het gerecht het verzoek een voorschot op te geven. Zo mogelijk geeft u dan al het bedrag op dat naar verwachting ook op de eindnota zal staan. Het is van belang hierin realistisch te zijn. U houdt niet alleen

rekening met uw verwachte onderzoekswerkzaamheden, maar bouwt ook een marge in voor de kosten die naar schatting gepaard zullen gaan met opmerkingen en verzoeken van partijen. Een realistische schatting van de werkelijke kosten stelt partijen in staat voorafgaand aan het deskundigenonderzoek nog eens af te wegen of zij willen voortprocederen of schikken en beperkt de kans op vertraging als gevolg van de noodzaak tussentijds een nader voorschot te begroten. Waar mogelijk specificiceert u het bedrag dat u opgeeft, door uurtarieven, het geschatte aantal benodigde uren en voorzienbare onkosten te vermelden. U vermeldt de verwachte BTW voor zover u omzetbelasting moet afdragen. De rechter geeft partijen gelegenheid op uw opgave te reageren en begroot daarna het voorschot met inachtneming van uw opgave en de eventuele reacties van partijen.

135. Een partij die het niet eens is met het door de rechter begrote voorschot, kan direct hoger beroep instellen van de beslissing van de rechter over het voorschot. Als hoger beroep tegen het begrote voorschot wordt ingesteld, behoort u niet met uw werkzaamheden te beginnen (zie nr. 138).

136. In de meeste gevallen blijft hoger beroep uit en incasseert het gerecht het voorschot bij de partij(en) door wie volgens de uitspraak van de rechter het voorschot moet worden voldaan. In plaats daarvan wordt het voorschot door de griffier ten laste van de Staat in debet gesteld, als door die partij(en) met een toevoeging wordt geprocedeerd.

137. Als een partij een voorschot moet betalen, valt dat onder haar verplichting om mee te werken aan het deskundigenonderzoek. Wordt niet (tijdig) betaald, dan zal het onderzoek geen doorgang vinden. U ontvangt dan bericht dat u het onderzoek niet hoeft te verrichten.

138. Uitgangspunt is: het is uitdrukkelijk niet de bedoeling dat u met uw onderzoek begint voordat u van het gerecht bericht heeft ontvangen dat het begrote voorschot is betaald en dat u met het onderzoek kunt beginnen. Niet tijdige betaling of hoger beroep kan tot gevolg hebben dat het onderzoek niet hoeft plaats te vinden. Het komt bijvoorbeeld ook voor dat partijen de zaak alsnog in der minne regelen en dat daarom het onderzoek niet hoeft plaats te vinden.

139. Ziet u aanleiding af te wijken van het uitgangspunt dat u niet met het onderzoek begint voordat u van het gerecht bericht heeft ontvangen dat u kunt beginnen, pleegt u dan eerst overleg met de Contactpersoon. Begint u met het onderzoek voordat het voorschot is gestort, dan loopt u een betalings- en een verhaalsrisico. Bedenkt u daarbij ook dat

zonder storting van een voorschot een later faillissement van een partij soms onverhoopt betaling van de kosten van het deskundigenonderzoek doorkruist.

140. Tijdens het onderzoek houdt u in het oog of het voorschotbedrag wordt overschreden. Dreigt dit te gebeuren, dan is het raadzaam het onderzoek tijdelijk te onderbreken, een schriftelijk verzoek om een aanvullend voorschot aan de Contactpersoon te zenden en te wachten op bericht van de Contactpersoon dat u het onderzoek kunt voortzetten. In de tussentijd wordt door het gerecht dezelfde begrotingsprocedure gevolgd als bij het eerste voorschot (zie nr. 134). Als u een en ander nalaat en de kosten na ontvangst van uw eindnota door de rechter worden begroot op een hoger bedrag dan het gestorte voorschot, krijgt u een bevelschrift van tenuitvoerlegging (zie par. 14.3), maar het incassorisico ligt bij uzelf. U beperkt dit risico doordat u waar nodig tijdig begroting van een aanvullend voorschot verzoekt.

14.3 Werkwijze eindnota

141. Bij inlevering van het schriftelijke rapport voegt u de eindnota. Daarop zijn kosten, salaris en BTW afzonderlijk vermeld. Bij de kosten waarvoor u schadeloos wilt worden gesteld specificiceert u de verrichtingen en de kosten per verrichting, bijvoorbeeld bloedonderzoek, röntgenonderzoek en dergelijke. Indien u andere personen in het onderzoek heeft betrokken, noemt u hen bij naam en specificiceert u hun uurtarief en hun aantal gewerkte uren. Bij het salaris specificiceert u uw eigen uurtarief en het aantal uren dat u aan het onderzoek en de verslaglegging heeft besteed.

142. Zolang het gerecht niet over uw eindnota beschikt, kunnen de financiën van het deskundigenonderzoek niet worden afgewikkeld en ontvangt u dus geen betaling. Ontbreekt de eindnota bij het deskundigenbericht, dan zal de Contactpersoon u verzoeken deze alsnog toe te zenden aan het gerecht.

143. Na ontvangst van uw deskundigenbericht en eindnota zendt de griffier deze in kopie door naar de procespartijen. Zij krijgen daarbij gelegenheid binnen een bepaalde termijn te reageren op de eindnota. Vervolgens begroot de rechter de totale kosten van het deskundigenonderzoek met inachtneming van uw eindnota en de eventuele reacties van de procespartijen. Soms wordt u tussentijds door de griffier nog om een schriftelijke toelichting van (een onderdeel van) de eindnota

gevraagd.

144. Worden de kosten begroot op het bedrag van het gestorte of in debet gestelde voorschot (inclusief een eventueel aanvullend voorschot), dan loopt u geen incassorisico. De griffier maakt het bedrag dat u toekomt aan u over uit het beschikbare voorschotbedrag.

145. Ook als de kosten worden begroot op een lager bedrag dan het gestorte of in debet gestelde voorschot, maakt de griffier het bedrag dat u toekomt aan u over uit het beschikbare voorschotbedrag. Het verschil wordt terugbetaald aan de partij die het voorschot bij het gerecht heeft gestort of blijft in geval van indebetstelling bij de Staat.

146. Worden de kosten begroot op een hoger bedrag dan het gestorte of in debet gestelde voorschot (inclusief het eventueel aanvullend gestorte voorschot), dan kunnen zich allerlei variaties voordoen, die hierna worden opgesomd.

147. Eerst de situatie waarin sprake is van een toevoeging en het voorschot in debet is gesteld. De griffier betaalt het indebetgestelde bedrag aan u uit. Als de partij ten laste van wie de kosten komen nog steeds een toevoeging heeft en de financiële afwikkeling plaats vindt voorafgaand aan de proceskostenveroordeling in de einduitspraak, betaalt de griffier ook het verschil aan u uit. U ontvangt dan dus volledige betaling van de Staat. Vindt echter de financiële afwikkeling pas plaats bij de proceskostenveroordeling in de einduitspraak, dan wordt de partij die het verschil moet betalen, veroordeeld het verschil aan u te betalen. U kunt dan het bedrag dat die partij u is verschuldigd, incasseren en daartoe zonodig de hulp van een deurwaarder inroepen. In het laatste geval ligt het incassorisico volgens de wet namelijk bij u.

148. Dan de situatie waarin geen sprake is van een toevoeging, maar het voorschot is gestort door (een) partij(en) volgens rechterlijke uitspraak. De griffier betaalt het gestorte bedrag aan u uit. Voor het verschil tussen het voorschot en het begrote bedrag waarop u recht heeft, ontvangt u een bevelschrift van tenuitvoerlegging ten laste van de partij(en) door wie het restant aan u moet worden betaald. Gebeurt dat niet vrijwillig, dan kunt u het bevelschrift ter incasso uit handen geven aan een deurwaarder.

15 Kopie van de uitspraak na deskundigenbericht

149. Indien uw deskundigenbericht wordt gebruikt in een uitspraak in de zaak waarin het is uitgebracht, zal aan u in beginsel een kopie van de uitspraak worden gezonden. Er kunnen zaken zijn waarin de zwaarwegende belangen van partijen of anderen zich verzetten tegen toezending van een ongeanonimiseerde uitspraak.

150. Niet in alle zaken wordt het uitgebrachte deskundigenbericht vervolgens gebruikt in een rechterlijke uitspraak. Soms wordt in opdracht van de rechter een deskundigenbericht uitgebracht zonder dat partijen het geschil aan de rechter hebben voorgelegd (een zogenoemd voorlopig deskundigenbericht). Verder komt het voor dat partijen de zaak in der minne regelen nadat het deskundigenbericht is uitgebracht. Dan komt de rechter aan een einduitspraak niet toe. Als er geen einduitspraak volgt, ontvangt u daarvan geen bericht.

16 Bewaartermijn voor stukken

151. De gerechten moeten procesdossiers zeven jaar bewaren op grond van de toepasselijke archiefregels. Het begintijdstip van de zeven jaar is de datum waarop de rechter de einduitspraak heeft gedaan in de zaak waarin u heeft gerapporteerd.

152. De verplichting van de gerechten om de procesdossiers zeven jaar te bewaren geldt niet automatisch ook voor u. Wel kan er in regels die voor de uitoefening van uw beroep gelden een bewaartermijn zijn opgenomen voor stukken zoals die van een deskundigenonderzoek.

153. De ervaring leert dat na een deskundigenbericht de procedure doorgaans enkele jaren later wel is afgerond. Als u na ongeveer vijf jaar geen kopie van de uitspraak heeft ontvangen en twijfelt of u de stukken kunt vernietigen, kunt u de Contactpersoon vragen of de zaak is afgedaan.

Verklaring van gebruikte woorden en afkortingen

aanvullend onderzoek Onderzoek dat de deskundige niet zelf uitvoert en dat nodig is om de deskundige in staat te stellen de vragen van de rechter te beantwoorden.

advocaat Wie procedeert bij het gerechtshof of bij de sector civiel van de rechtbank, is wettelijk verplicht zich te laten bijstaan door een advocaat.

bewijsmiddelen Middelen waarmee in een gerechtelijke procedure bewijs kan worden geleverd, bijvoorbeeld een getuigenverhoor, een schriftelijk stuk of een deskundigenbericht.

BW Burgerlijk Wetboek.

Contactpersoon Degene die in een gerecht is aangewezen als aanspreekpunt voor door de rechter benoemde deskundigen. Zie par. 3.

derde Een persoon die niet als deskundige is benoemd en door wie de deskundige zich in het onderzoek of in de verslaglegging daarvan laat bijstaan.

deskundigenbericht Het schriftelijke, ondertekende en gedateerde verslag van het onderzoek dat een deskundige in opdracht van de rechter verricht. De opdracht wordt verstrekt in het kader van een procedure van partijen die bij de rechter aanhangig is. De rechter gelast een deskundigenbericht om het geschil van partijen verder te kunnen beoordelen (zie nr. 5). Deze procedure wordt ook wel bodemprocedure of bodemgeschil genoemd, omdat partijen het hele geschil ter beoordeling aan de rechter voorleggen en zich niet beperken tot het uitsluitende verzoek aan de rechter om een deskundige te benoemen.

deskundigenverhoor Onder deskundigenverhoor vallen alle gevallen waarin de deskundige mondeling door de rechter wordt gehoord ter terechtzitting in een gerechtsgebouw of op een andere door de rechter bepaalde plaats. Partijen worden steeds uitgenodigd erbij aanwezig te zijn. Een deskundigenverhoor kan plaatsvinden zonder dat de deskundige al een deskundigenbericht heeft uitgebracht. Het kan ook worden gehouden in vervolg op een reeds uitgebracht deskundigenbericht. De oproeping voor een deskundigenverhoor kan worden gedaan in een brief of in een uitspraak van het gerecht.

Als het gerecht de deskundige tevoren niet heeft gevraagd verhinderdata op te geven, kan de deskundige, in geval van verhindering, binnen veertien dagen na dagtekening van de oproeping het gerecht schriftelijk verzoeken een andere datum te bepalen, onder opgave van verhinderdata over de eerstkomende drie maanden.

eindnota Op de eindnota vermeldt en specificeert de deskundige na afloop van de werkzaamheden het honorarium en de onkosten, waarna hij de eindnota verzendt aan het gerecht (zie par. 14.3).

gemachtigde Een persoon kan zich in een procedure bij de kantonrechter laten bijstaan door een gemachtigde. Als gemachtigden treden dan bijvoorbeeld wel op advocaten, deurwaarders, incassobureau's, rechtsbijstandverleners, rechtskundig adviseurs, etc.

hoor en wederhoor Fundamenteel beginsel van procesrecht. De rechter mag zijn oordeel niet ten nadele van een partij baseren op stukken of andere gegevens waarover die partij zich niet voldoende heeft kunnen uitlaten. Laat een rechter zich bijstaan door een deskundige, dan werkt het beginsel van hoor en wederhoor door in het deskundigenonderzoek. O.a. het recht van partijen om in het deskundigenonderzoek opmerkingen te maken en verzoeken te doen komt voort uit het beginsel van hoor en wederhoor.

in debet stellen Kosten van het voorschot van het deskundigenonderzoek worden ten laste van de Staat in debet gesteld, als de procespartij die de kosten van het voorschot moet dragen, procedeert met een toevoeging (zie ook: toevoeging).

met gesloten deuren De behandeling van een zaak ter terechtzitting kan plaatsvinden met gesloten deuren. Dat wil zeggen dat de publieke tribune niet toegankelijk is en dat de zitting alleen mag worden bijgewoond door personen die daarop recht hebben volgens de wet of van wie de rechter heeft bepaald dat zij ter zitting aanwezig mogen zijn.

overwegingen In een gerechtelijke uitspraak staan de overwegingen die de rechter tot een beslissing hebben gebracht. Ze worden ook wel rechtsoverwegingen genoemd, afgekort r.o. of rov., en bevatten dus de motivering van de beslissing.

partij Zie: procespartijen

procespartijen De partijen die in een zaak procederen bij de rechter.

rechter-commissaris De rechter die bij rechterlijke uitspraak van een meervoudige kamer is aangewezen als degene onder wiens leiding of instructie het deskundigenonderzoek plaatsvindt

raadsheer-commissaris De rechter-commissaris in hoger beroep en cassatie wordt raadsheer-commissaris genoemd

Rv Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, het procesrecht voor civiele procedures

toevoeging Procederen met een toevoeging betekent dat iemand op grond van de Wet op de rechtsbijstand een gedeelte van zijn eigen proceskosten niet zelf hoeft te dragen. Dat gedeelte komt ten laste van de Staat. Een ander, inkomensafhankelijk gedeelte van de eigen proceskosten komt steeds voor eigen rekening van de persoon die met een toevoeging procedeert. Degene die met een toevoeging procedeert kan bovendien in de proceskosten van de wederpartij worden veroordeeld en die moet hij dan volledig zelf betalen. Volgens de regels die gelden voor de proceskostenveroordeling is het mogelijk dat iemand die met een toevoeging procedeert (uiteindelijk) de kosten van het deskundigenbericht moet dragen.

uitspraak Uitspraak is een verzamelterm voor rechterlijke beslissingen. Rechterlijke uitspraken worden onderscheiden in arresten, vonnissen en beschikkingen. Het onderscheid heeft betrekking enerzijds op de rechter die de uitspraak doet en anderzijds op het soort zaak. Een arrest is afkomstig van de Hoge Raad of een gerechtshof en een vonnis van een rechtbank. Arresten en vonnissen worden meestal gewezen in zaken die met een dagvaarding zijn begonnen. Een beschikking kan afkomstig zijn van Hoge Raad, gerechtshof of rechtbank en wordt meestal gegeven in een zaak die met een verzoekschrift is begonnen.

Een uitspraak van een rechtbank kan afkomstig zijn van een sector civiel, sector kanton of sector (of team) familie(- en jeugd)recht. Een uitspraak van een hof kan afkomstig zijn van een sector civiel of een sector (of team) familie(- en jeugd)recht.

verplichte procesvertegenwoordiging Een procespartij is wettelijk verplicht zich in een procedure bij de civiele rechter te laten bijstaan door een advocaat. Deze verplichting geldt in civiele procedures, behalve in de procedure bij de kantonrechter.

voorlopig deskundigenbericht Het schriftelijke, ondertekende en gedateerde verslag van het onderzoek dat een deskundige in opdracht van de rechter verricht (zie nr. 5). De rechter heeft de opdracht verstrekt op verzoek van een procespartij. Het voorlopig deskundigenbericht kan onder andere dienen om een procespartij inzicht te geven in de haalbaarheid van een standpunt, om een partijstandpunt te kunnen onderbouwen, of om een partij in staat te stellen af te wege of het zin heeft een procedure te beginnen of een aanhangige procedure voort te zetten. De opdracht tot een voorlopig deskundigenbericht wordt dus niet verstrekt in het bredere kader van een geschil dat partijen ter beoordeling aan de rechter hebben voorgelegd en waarover de rechter na deskundigenbericht zal moeten oordelen.

In veel gevallen wikkelen partijen na een voorlopig deskundigenbericht hun geschil zelf af en leggen zij hun geschil niet voor aan de rechter die de opdracht aan de deskundige heeft verstrekt. Leggen partijen wel hun hele geschil ter beoordeling aan de civiele rechter voor, dan kan het voorlopig deskundigenbericht door partijen en de rechter in de civiele procedure worden gebruikt en kan een nieuw deskundigenbericht achterwege blijven. Daarvoor is wel vereist dat beide partijen zijn verschenen in de procedure die heeft geleid tot het voorlopig deskundigenbericht en dat bij de totstandkoming van het voorlopig deskundigenbericht de wettelijke eisen in acht zijn genomen, zoals die zijn toegelicht in deze Leidraad.

voorschot De opgave aan het gerecht van de deskundige voorafgaand aan het onderzoek, waarin is vermeld welk totaalbedrag naar inschatting van de deskundige gemoeid zal zijn met het deskundigenonderzoek en de verslaglegging daarvan.

Wet BIG Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg.

WGBO Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst, Boek 7 Titel 7 Afdeling 5 van het Burgerlijk Wetboek.

Trefwoordenregister

De nummers verwijzen naar de paginanummers.

A

aansprakelijkheidsbeperking,	21
wettelijk verbod,	23
aanvaarding van de benoeming,	20
aanvang onderzoek en betaling,	38
aanvullend onderzoek,	25
aanvullend onderzoek (medisch),	26
advocaat,	6

B

benoeming,	4, 6, 16, 20
gezamenlijke benoeming,	34
betaling,	36
en hoor en wederhoor,	37
en proceskostenveroordeling,	40
en toevoeging,	37
tussentijds,	37
van kosten,	37, 39
van salaris,	37, 39
werkwijze eindnota,	39
werkwijze voorschot,	37
bevelschrift,	39, 40
bewaartermijn,	41
bezichtiging. Zie onderzoek ter plaatse	
bijeenkomst met partijen,	29
en aanwezigheid van derden,	29
en privacy,	30
en rechtsbijstand,	28
en verslaglegging,	28, 29
blokkeringsrecht,	9, 31
BTW,	37, 38, 39

C

communicatie,	5
met de griffier,	5
met de rechter,	5
met partijen,	6
concept-rapport,	10
connectie met partijen,	
Zie onpartijdig	
contactpersoon,	5
correctiemechanismen,	21
correctieverzoek,	14
en blokkeringsrecht,	15
en inzagerecht,	15
werkwijze buiten medisch onderzoek,	14
werkwijze in medisch onderzoek,	15
correspondentie,	5

E

eindnota,	39
en hoor en wederhoor,	39
werkwijze,	39

F

fair trial,	8
familierecht,	7

G

gemachtigde,	6, 7
--------------	------

H

hoor en wederhoor,	6
bij correctieverzoek,	14
en betaling,	37
en bijeenkomst met partijen,	28
en eindnota,	39
en inrichting onderzoek,	11, 12
en inschakeling van derden,	24

en inschakeling van derden na afloop,	26
en processtukken,	18
hulppersonen,	18
hulpverlener,	31

I

incassorisico,	24, 36, 39, 40
inschakeling van derden,	24
en het rapport,	26
en kosten,	24, 27
kenbaarheid voor partijen,	24, 25
integriteit,	16
inzage- en blokkeringsrecht,	9, 31
en correctieverzoek,	15, 34
en opmerkingen en verzoeken,	34
en rechtsbijstand,	33
en termijn,	33
strekking,	32
werkwijze,	33

K

kantonrechter. Zie sector kanton keurling,	33
--	----

M

medewerkingsverplichting,	25, 27
en aansprakelijkheidsbeperking,	27
en kosten,	27
en opvragen van processtukken,	28
en voorschot,	38
medische stukken	
en machtiging,	20
model deskundigenbericht,	7, 19, 35

N

naar beste weten,	16, 18
-------------------	--------

O

onderzoek	
aanvullend medisch onderzoek,	26
aanvullend onderzoek door anderen,	25
in teamverband,	25
onder leiding van de rechter,	9, 23
ter plaatse,	30
zelfstandig,	9, 23, 28
onpartijdig,	16
opmerkingen en verzoeken,	9
bezwaar,	12
en reactie op reactie van deskundige,	12
en reactie van wederpartij,	12
en reikwijdte vraagstelling,	11
en termijn,	10
reactie van deskundige,	12
reikwijdte,	10, 11
te laat ontvangen,	13
uitstel,	12
werkwijze,	9

P

pachtkamer,	7
processtukken,	18
en machtiging,	20
en privacy,	19
ontbrekende stukken,	18
opvragen van processtukken,	19
procureur,	7

R			
rapport,	35	vraagstelling	
aan wie toezenden,	36	reikwijdte,	11
aantal exemplaren,	36	vrij staan. Zie onpartijdig	
en concept,	36	W	
en restvraag,	35	werkgever van deskundige.	
en vertraging,	36	Zie onpartijdig	
motivering,	35	weten	
ondertekening,	36	naar beste weten,	18
vorm,	36		
rechten en plichten van partijen,	27		
rechtsbijstand,	6		
restvraag,	35		

S			
schijn van partijdigheid.			
Zie onpartijdig			
sector civiel,	7		
sector kanton,	7		
slotvraag,	35		
supervisor,	25		

U			
uitspraak na deskundigenbericht,	41		
uitstel,	36		
voor bijwonen onderzoeks-			
verrichting door partij,	23		
voor opmerkingen en verzoeken,	12		

V			
verzoeken. Zie opmerkingen en			
verzoeken			
voorlopig deskundigenbericht,	5		
voorschot,	37		
en aanvang onderzoek,	38		
en hoger beroep,	38		
en toevoeging,	38		
overschrijding,	39		
werkwijze,	37		